1902.

NA

Μαΐου 12. Θυμοῦμαι πῶς ἀπό μικρός μ' ἄρεσε ἡ δύναμις, ἡ domination, ἡ ὀρέξις τοῦ δυνατοῦ πρός τόν πιό ἀδύνατο, καὶ ἡ ἀγαμήτης ὀρέξις αὐτῆς, ἡ δημιουργία τῆς δυνάμεως.

—

Ζητῶ μιάν εὐτυχία. Αὐτή ὅμως ἡ εὐτυχία δέν μ' φαίνεται σάν ἡσυχία, σάν καλοπέρασις. Εἶν' μᾶλλον ἡ κίνησις, ἡ ἔξαψις, ἡ exaltation ποῦ μπορεῖ διά μιᾶς νά φτάσῃ σ' ἕνα σημεῖο ποῦ βρίσκω σό μέλλον, καί ποῦ δέν θά τό πετύχω ποτέ — τό ἄπιον. Αὐτό τό φωτεινό σημεῖο εἶν' ἡ εὐτυχία. Ἀλλά εὐτυχία εἶναι καί ἡ κίνησις ποῦ κάνω γιά νά τό φθάσω, εἶναι ἄπιον πῶς δέν θά τό φθάσω. — Θέλω νά κάνω τόλμη κίνησι.

Μαΐου 13. Θέλω νά ζήσω δυνατά, δυναστά νά αἰσθανθῶ ὅσο μπορῶ περισσότερο, νά σκεφθῶ ὅσο μπορῶ περισσότερο, καί ἀνάλογος (σκέψις) τοῦ εἶναί μου νά ὑπάρχῃ ὅσο μπορεῖ τελειότερη, πάντα.

Ἐπειδή νομίζω πῶς γίνομαι καλύτερος τοῦ εἶναί μου ὅταν αἰσθάνομαι πολύ καί σκέπτομαι πολύ, καί ἐπειδή μ' εὐχαρίστεῖ νά γίνομαι καλύτερος τοῦ εἶναί μου,

γι' αὐτό ἐπιθυμῶ νά ζήσω πολύ, δυναμική δυνατά.
Δέν ἀξίζει νά δείξω τίποτε ἄλλο παρά νά ζήσω δυνατά.
Ἡ μέθη μέ κάνει νά ζῶ δυνατά.
Ἀλλά ποιός θά μέ μεθύσει ἀρκετά γιά νά δείξω τή μέθη;
Θά τρέξω νά τήν εὕρω ἢ θά τήν ἀφήσω ν' ἀρχίσει ὅποτε δείξει αὐτή; Ἄν τήν ἀφήσω ν' ἀρχίσει μόνη της μπορεῖ νά μή ζήσω ἀρκετά δυνατά, ἀφοῦ μόνη της δέν ἔρχεται πάρα πολύ συχνά, καί γιά νά ζήσω δυνατά πρέπει νά εἶμαι μεθυσμένος, ζέφο. - Ἀλλ' ἄν πάω νά τήν εὕρω θά εἶμαι πάντα κομμένος θά μέ μεθύσει ἡ σκέψις πῶς εἶμαι εὐχαρίστως νά βγῶ μακρύτερα ἀπό τόν ἑαυτό μου.
Ὅτι δείποτε καί ἄν αἰσθανθῶ καί σκεφθῶ εἶναι μακρύτερο ἀπό τή μή αἴσθησι καί τή μή σκέψι.
Ἀλλά μακρύτερη εἶναι ἡ σκέψις πού γεννιέται ἀπ τήν αἴσθησι. Μέτρια εἶναι ἡ σκέψις μου, πολύ μέτρια, ὅταν πηγαίνει μόνη της. (ἡ λογική).
Αἴσθησις καί σκέψις δέν χωρίζονται ποτέ εἰλικρινῶς.
[Θέλησις εἶναι μιά στιγμή. Εἶναι ἡ ἀπόφασις μεταξύ δύο αἰσθήσεων ἢ σκέψεων. Ἡ στιγμή μπορεῖ νά εἶναι κοντή ἢ μακρεά

εἶναι μακρεά ἄν ἡ εἰκόνα τῶν δύο αἰσθημάτων ἢ σκέψεων διαρκεῖ, μέν μπροστά μου πολύν καιρό, ἢ ἄν αὐτά τά αἰσθήματα ἢ σκέψεις διαρκοῦν μέσων μπροστά μου πολύ καιρό. (Εἶναι πρέπει νά ἴδιο· ἡ εἰκόνα εἶναι ἡ εἰδύλλιος· ἡ εἰδύλλιος εἶναι ἐπανάληψις πιό ἀδύναμη τοῦ αἰσθήματος - σκέψεως)]. (Σουηδία Μαΐου 27).
Μαΐου 16. Καί ἡ ἀδράνεια εἶναι ἕνα εἶδος ἐνεργείας ὅταν εἶναι ἀποτέλεσμα θελήσεως, ἀπόφασις. Εἶναι ὅμως πιό εὔκολη ἔργο ἀπό τή δράσι. Γιατί χρειάζεται μέ τήν ἀπόφασι, δέν χρειάζεται ἔξοδα, μένω στή θέσι μου. Καί εἶναι πιό εὔκολο νά μείνῃ κανείς στή θέσι του παρά νά ἀλλάξῃ θέσι.
Εἶμαι βέβαιος πῶς μεταξύ τῶν ἀνθρώπων μπορῶ νά κάνω ἀδράνειες. Δέν βγῆκε ὅμως ἄν μπορῶ νά κάνω ἐνέργειες ὅταν οἱ ἄλλοι ἀδρανοῦν. Πιό εὔκολο εἶναι νά μή χορεύω ὅταν οἱ ἄλλοι χορεύουν, παρά νά χορεύω ὅταν οἱ ἄλλοι δέν χορεύουν. Νομίζω πῶς φοβοῦμαι κάπως δυναμικά ν' ἀρχίσω νά χορεύω μόνος μου καί νά μή βγάλῃ ὄμορφο κόσμο. Δέν βγάζει ὁ κόσμος τόσο πολύ γελοῖος πού δέν χορεύουν ὅταν αὐτός χορεύει. - Timidité!

Ἄλλαις φοραῖς μ' φαίνεται τόσο περίεργη ἡ φύσις που ἀδιαφορῶ γι' αὐτό. Μ' φθάνει νὰ σκέπτομαι. Τί ἀνάγκη νὰ ἐκτιμήσω ἕνα πρᾶγμα ποὺ κορίζω τέτοιο ἢ τέτοιο; Ἄρα τίμημα ἢ σκέψις ἂς πάω σ' ἄλλην πάρα πέρα. Ἡ ἐκτίμησις τῶν σκέψεων μ' πράξεις εἶν' ἡ φαίνεται χαμένος καιρός, γιατ' εἶν' ἡ φαίνεται ἐπαναλήψις ἁπλῆ τῆς σκέψεως. Ἴσως ὅμως δὲν εἶναι. Ἡ ἐκτίμησις τῆς σκέψεως εἶν' διαφορετικό αὐτό τῆ σκέψι καὶ μπορεῖ νὰ ἀλλοιώνῃ κάτι περισσότερο παίνοντας ἕνα τρόπο ποὺ σκέφθηκα, ἢ κάτι διαφορετικό. Καὶ τότε μ' χρησιμεύει καὶ ἡ ἐκτίμησις. Ὁπωσδήποτε κάποτε μ' φαίνεται περίεργη καὶ γι' αὐτὸ ἀδιαφορῶ. – Ἀπόφασις ἀδιαφορίας. – Λοιπὸν timidité καὶ ἀπόφασις ἀδιαφορίας (αὐτὴ περίεργα πάντα περίεργα) εἶν' λόγοι τῆ ἀδιαφορίας μου εἶναι χορτοφάγα, εἶν' μαζί.

Μαΐου 18. Μ' ἀνθρώπους ἀδιάφορους καὶ μέτριους γίνομαι μέτριος καὶ ἐγὼ μετριότητες, ἴσως ἐνίοτε γίνομαι μέτριος ἐπίτηδες ἐγὼ μετριότητες. Δὲν μ' ἐμπιστεύονται, δὲν μ' μεθοῦν καὶ γίνομαι χειρότερος. Καμμιὰ φορὰ καὶ ὅταν εἶμαι μόνος μου δὲ μεθῶ, ἀλλὰ τότε τουλάχιστον ἔχω τὴν ἡσυχία μου καὶ βαρυοῦμαι τὸν ἑαυτό μου ἢ τὸν καταριέμαι καὶ τὸν τιμωρῶ. Ἐὰν μπροστὰ σεμνοῦ ἄλλου ὅταν εἶμαι μέτριος, ἀπὸ ντροπή, δὲν τιμωρῶ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἐξαπολυνθῶ μέτριος, ἴσως πάω γιὰ νὰ μὴ φαίνω κουτός, γιατὶ δὲ μ' ἀρέσει νὰ φαίνομαι κουτός. Δὲ θέλω νὰ βγῆκω ἀνθρώπους ἀδιάφορους ἢ μέτριους. „Les péchés par parole sont dangereux, car par ses paroles on arrive à s'influencer soi-même; c'est ainsi que j'ai dit, pour ne point paraître différent, mille phrases médiocres, qui m'ont fait l'âme plus médiocre „ – Λέει ταῦτα ὁ Barrès στὸ βιβλίο του ὀνομάζει „ Un homme libre „

Μαΐου 19. S'il m'arrive le malheur d'avoir du succès dans la société qui m'entoure, je changerai de vie car je serai sûr que la vie

que je même ne vaut rien.

—

Βίβαια μ' τής γλώσσας δέν μπορώ νά συνεννοηθώ μ' τούς άλλους. Αλλά μπορώ νά συνεννοηθώ μ' τόν εαυτό μου. Η γλώσσα μ' χρησιμεύουν γιά νά καθαρίζω τή φωνή μου δηλαδή γιά νά βγάζω καθαρότερα τή φωνή μου. Ο άλλος που διαβάζει τής γλώσσας μου δέ μ' ενδιαφέρει δέν βγάζει καθαρότερα τή φωνή μου. Εγώ όμως μ' τής γλώσσας μου τή βγάζω καθαρώτερα. Η γλώσσα μου καί εικόνα που δέν ξέρω από τόν εαυτό μου μά που υπάρχουν μέσα μου (τό αισθάνομαι) – αυτά τά δύο μ' κάνουν νά καταλαβαίνω καλύτερα τόν εαυτό μου. Γι' αυτό γράφω τής γλώσσας μου, μόνο για μένα. Τής γράφω για νά καταλάβω καλύτερα τόν εαυτό μου. Η γλώσσα μου μόνους τους δέ λέει όλα, ούτε αρκετά, ούτε λίγα. Λέει πολύ λίγα απ τόν εαυτό μου. Και για νά χρησιμεύσουν πρέπει νά τής διαβάσω εγώ καί όχι άλλος. Ο άλλος θά έβλεπε στής γλώσσας μου μέσα, μόνον εικόνα τά πολύ λίγα που λέει. Δέ θ' άβλεπε όλη εικόνα.

Η γλώσσα μου είναι γράμματα βαμμένα σέ μιά πλάκα κάποιου κρυπτογραφικού συστήματος. Αν δέν εξαρμόσης εντάξει μου τήν πλάκα δέν θά μπορέσης νά διαβάσης τί γράφει τό κρυπτογράφημα. Αλλά τήν πλάκα δέ θά μπορέσουν νά τή βάλης εντάξει μου μαζί δέ μ' μένα. Δέν ξέρεις ποιός είμαι. Μόνον εγώ μπορώ νά τή βάλω εντάξει μου, καί τότε διαβάζω λίγο τόν εαυτό μου.

Συλλογίζομαι πώς οί γιοί μου βρίσκονται όλοι μαζεμένοι μου καί τούς γράφω γράμματα. Και η γλώσσα που είναι μέσα γράμματα μ' χρησιμεύουν εικόνα. Γράφοντας καθαρίζω τή φωνή μου, διδάσκω τά μπροστινά, λίγο. Και η άρρωστη τό διδάσκομα, τό λαιρεύω. [Δέν 1 Ιουνίου].

Μαΐου 27. [Εξαπολούθησι του γράφτου τής 13 Μαΐου]. –

Πρέπει νά παραδεχτώ εγώ νά βρίσκω τή μέθη, νά μή τήν αξίζω ν' άρχεται εκείνη μόνη της. Μόνη της δέν έρχεται ποτέ. – Αν πάω νά τήν εύρω δέ είναι πάντα καλή, γιατί δέ τήνε θέλω, καί δέ έχω συλλογιστή από πρίν τί θέλω. Η λογική μου δέν είναι αλάθητη ούτε δέ είναι ποτέ. – Αυτό που θέλω είναι η απόφασής μου αφού συλλογιστώ. Η λογική μου πάει ως εκεί που δέ θέλει-

σω. Ἡ λογική μου πάει ὡς τή δύση νά μεθύσω.
Λέει πῶς ὅταν μεθῶ, ἐγώ δυνατώτερα, καί εἰλικρινά θέλω
νά ἐγώ δυνατά μαζί μ' ἐξαίσιαι πῶς γίνομαι καλλίτερος
ἀπ τόν ἑαυτόμου, καί μ' ἀρέσει νά γίνομαι καλλίτερος
ἀπ τόν ἑαυτό μου, – γι' αὐτό θέλω τή μέθη, καί
γι' αὐτό θέλω νά πιμαίνω νά τή βρίσκω. Ἄρα τή
ἐλάσσω τότε εἰλικρίνεια μέ πριγαβαίνει καί τότε μ' ἀξίνει
πά' ἡ θέλω (που εἶν μόνον σιγμή μαυρεία ἡ κακή).
Ἡ μέθη εἶν πάντα καλή γιατί εἶν ἀνεξήγητη καί εἰλι-
κρινή μόνη της χωρίς τή λογική, εἶν αἴσθημα.
Μ' ἀρέσει ὅμως νά προσθέτω, σ' αὐτό τό αἴσθημα καί στά
χείλια δυό ἄλλα πού λείπουν, τή συλλογιά, – ὥστε νά προσπα-
θῶ νά βρῶ τί αἰσθάνομαι, πῶς ἐγώ αὐτή τή σιγμή τῆς
μέθης, νά ἔχω συνείδησι πῶ ἐγώ πολύ καί δυνατά,
νά ἔχω συνείδησι τοῦ ἑαυτοῦ μου, νά ξέρω ποιός εἶμαι
καί πῶς ἐγώ αὐτή τή σιγμή. Ἔτσι αὐξάνει ἡ εὐχαρίστησις τῆς μέθης.
Λοιπόν α.) Θέλω τή μέθη
β.) Πιμαίνω νά τή μυρίζω.
γ.) Τή βρίσκω
δ.) Μέ παραμαβάνει
ε.) Ζῶ δυνατά
ϛ.) Προσθέτω τή συνείδησι
ζ.) Αὐξάνει ἡ εὐχαρίστησις τῆς μέθης.

Ἀλλά μπορῶ νά βρίσκω τή μέθη ὅποιαν μέ καιρόν καί
τή θέλω; Ἡ κούρασι; ὁ βαρεμός;
Ἡ συνείδησις τοῦ ἑαυτοῦ μου συντελεῖ τή δύναμι τήν εἰδική.
Πρέπει νά καλλιεργήσω τή συνείδησι τοῦ ἑαυτοῦ μου μαζί
μέ δίψα τῆς μεγαλύτερας εὐχαριστήσεως. Καί ἄρα εἶμαι
βαρεμένος γιατί αἰσθάνομαι κουτός καί ἀνάξιος, καί
διά μιᾶς συλλογίζομαι βρίσκω τήν αἰτία ἡ τό εἶδος τῆς
κουταμάρας καί ἀνοησίας μου, ἔχω τόση χαρά πού βρῆκα
κάτι πού σχεδόν ξεχνῶ τήν κουταμάρα μου.
Καλλιεργῶ καί μεγαλύνω τή συνείδησι τοῦ ἑαυτοῦ μου.
[Δεύτερη ἡμέρα μεθυσμένος καί λυπημένος Ἰουνίου 30. 1903]. 30/VI/1903.

Μαΐου 28. Ἀνήκω α.) Στήν ψυχή τοῦ κοσμόπου πολιτισμοῦ
β.) Στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου.
Ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἑνότητα. Ἐξελίσσεται ἀπό
τότε πού πρῶτα πρῶτα γεννήθηκε ἄνθρωπος στή γῆ
ὡς τότε πού θά παύσῃ νά ὑπάρχῃ ἄνθρωπος στή γῆ.
Ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου δέν ὑπάρχει σ' ἕνα ἄνθρωπο.
Ὑπάρχει σ' ὅλους τούς ἀνθρώπους πού ὑπῆρξαν πρίν ἀπό

τόν ἄνθρωπον αὐτόν. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει μέσα του τήν ψυχή τῆς ἀνθρωπότητος διμαδή α.) ὅσο κομμάτι ψυχῆς μεγάλως στούς προγόνους αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου β.) τήν προαίσθησι τοῦ κομματιοῦ ποῦ μένει νά μεγαλώνει στούς ἀπογόνους τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὡς τόν τελειοποιῆ. Κάθε ἄνθρωπος ἐπιπλέον δέν ἔχει ψυχή δική του, ἔχει ψυχή τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀλλά ἡ ἀνθρωπότης κομματιάζεται, συμπτύσσεται σέ μπουγέλια, κοινωνίες, πολιτισμούς. Καί κάθε ἄνθρωπος φορέει σ' ἕνα μπουγέλι μέσα. Γι' αὐτό ἐκτός τοῦ ὅτι ἀπήκω στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, ἀπήκω καί στήν ψυχή τοῦ πολιτισμοῦ μου.

Κάθε πολιτισμός ἔχει ζωή μιά ὡρισμένα χρόνια. Οἱ πολιτισμοί ζοῦν μεγαλύτερο ἀπό τόν ἄνθρωπο. Ἀλλά τά ἀπολιθώματά τους δέ χάνονται (κάμμια δύναμις δέ χάνεται), πηγαίνουν καί χώνονται στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν παιδάκι ἕνας πολιτισμός ἡ ψυχή του δέν παιδάκι μαθό, ἀλλά μή μέ τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καί ὁ πολιτισμός ποῦ ἔρχεται ἔπειτα ἀπ' ἐκεῖνον προσθέτει στοιχεῖα καί πλάθει τήν ψυχή τοῦ προνεωτέρου πολιτισμοῦ.

Ἐγώ ποῦ ἀνήκω στήν ψυχή τοῦ πολιτισμοῦ μου (ποῦ τυχαίνει νά εἶναι ὁ εὐρωπαϊκός πολιτισμός τῶν νεώτερων χρόνων, καί ποῦ ἔχει ἀρχή στόν μεσαιῶνα) καί στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ποῦ νά πιδάω δά περάσω ἀπ' ὅλες τῆς σειραί τῆς ἐξελίξεως τῆς ψυχῆς τοῦ πολιτισμοῦ μου καί τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τό ἐμβρυό μου πέρασε ἀπό τή μορφή τοῦ ψαριοῦ, τή μορφή τῶν ἀνεγκεφάλων ζῴων καί ἀπό κεῖ σά τετρόπεδα, ὡς ποῦ νά γίνῃ ἄνθρωπος, μέ τήν τελική μορφή τοῦ ἀνθρώπου.

*

Αὐτή ἡ σκέψη μέ κάνει νά κρίνω τῆς δέν εἶναι σωστή ἡ ἀπόψεις τοῦ Taine στή φιλοσοφία τῆς τέχνης, (t. 1er σελ. 76-85. Hachette 1901.) ἐκεῖ ποῦ περιγράφει τήν εἰκόνα τοῦ μεσαιῶνα στή δύση. Ἡ εἰκόνα μπορεῖ νά εἶναι σωστή. Ἀλλά φαίνεται περίεργο τό συμπέρασμα ποῦ βγάζει τῆς διμαδή ὁ μεσαιωνικός πολιτισμός εἶναι κατάπτωσις. Συμπρίνει τό μεσαιωνικό πολιτισμό μέ τόν ἀρχαῖον ἑλληνορρωμαϊκό καί τόν βρίσκει χειρότερο. Ὁ μεσαιωνικός πολιτισμός εἶναι ἡ παιδική ἡλικία τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ τῆς Εὐρώπης, ὄχι ἡ μετοχική ἡ-

μια του αρχαίου πολιτισμού. Λοιπόν μπορεί, αν έχης διάθεση, να τον παρομοιάσης με την ινδική εξική του αρχαίου, όχι όμως και με το μορφωμα αυτού του πολιτισμού.

Όταν διάβαζα τώρα και για εβδομάδα τη περιγραφή αυτή: „Les hommes qui entrent ici ont l'âme triste et les idées qu'ils y viennent chercher sont douloureuses; ils pensent à cette méprisable vie si tourmentée et bornée etc. ....“ σχεδόν πιστεύω πως ήταν ήρωες όταν ήρθαν πιο μπρός. Και τώρα αισθάνομαι δεν πέρασα εντελώς από το χριστιανικό στάδιο της ζωής μου ή της ψυχής μου. Είμαι αισθάνομαι σιωπηλός και έχω πολλά να υποφέρω για την ψυχή μου.

*

Στην Ανατολή ο αρχαίος πολιτισμός έμοιαζε περισσότερον καρό. Δεν είχαν έρθει οι βάρβαροι ακόμη να τον πνίξουν. Μόλις στα 1453 κατώρθωσαν να πάρουν και την τελευταία Αιμοβόρο του αρχαίου πολιτισμού. (Στη δύση το μόνο μέρος που φαίνεται σαν νάχει μείνει

αρχαίο είναι η Βενετία, αλλά δε νομίζω πως ήταν αξιόλογο μέλλον του αρχαίου πολιτισμού, ήταν μάλλον απ' τους πρώτους καρπούς, από τους πρωίμους, του νεωτέρου).

Το Βυζάντιο, κάθε μέρα μικραίνει πιο μικρό και περιπεριμένον από τις αιμάδες των βαρβάρων, χάνει σα δράκοντας αποίμητος τον αρχαίο πολιτισμό σα σπίθα του, τον πολιτισμό που είχε μείνει σα χωρίς λουρί από το πολύ το σπίτι μου.

Οι φίλοι του βυζαντινισμού τον υποστηρίζουν λέγοντας πως και στη δύση μένουν κάποια κομμάτια και αξιότητες όπως και στην Πόλη. Αλλά λέχνω τη διαφορά. Πως στη δύση τα κομμάτια η η αξιότητες μένουν σπίθες η κοινωνίας ήταν κάτι άπορη και όχι οχηματισμένη, πυκνή, ενώ στην ανατολή το Βυζάντιον είναι αξιότητες σπίθες βρίσκονται σε διάφορα γεμάτη και αποσύνθετο. Και έτσι στην ίδια περίπου εποχή τα μένουν όμοιες αξιότητες από ανθρώπους διαφόρων πολιτισμών, του ειδωλόλατρου η του άγιου μεταγενέστερου. Πολύ συχνά δύσκολα διακρίνεις την ανάπτυξη από τη δύση, γιατί και τα δύο έχουν μεταπ

χαρακτηριστικά που μοιάζουν π.χ. την κίνηση των μερών την άταχτη. Η μια όμως κίνηση των μερών πηγαίνει προς την τάξη, και η άλλη πηγαίνει προς τη μεγαλύτερη τη ανατρία.

Ίσια-ίσια ένα σχήμα στο κεφάλι μου μ' γραμμαίς που περιστάνουν τους δύο πολιτισμούς. – Χ ίδη ο χρόνος.

Το Α και τα τονούμενά του είν' ο αρχαίος πολιτισμός η αρχή του, η κορυφή του, η καταπνοή του (που εξαπλώθηκε στην Αίγυπτο).

Το Ν ~~και~~ είν' ο νεώτερος ευρωπαϊκός πολιτισμός.

Ίδιο που σταματάει η ανεβαίνουσα γραμμή του Ν ~~η~~ ~~σταματά~~ μ' την κατεβαίνουσα του Α, έτσι μοιάζουν ο αρχαίος η ο νέος πολιτισμός <u>την ίδια εποχή</u>, στην Αίγυπτο και στη Δύση. Στην εποχή αυτή ο αρχαίος πολιτισμός της Δύσης έχει χαθεί προ πολλού

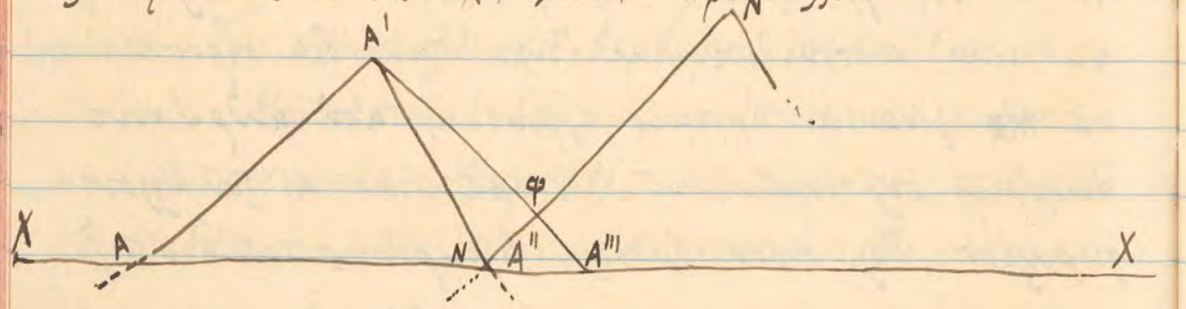

Κοντά στο Ν αρχίζει ο νέος πολιτισμός στη Δύση, και στο Α'' τελειώνει ο αρχαίος πολιτισμός στη Δύση.

Η γραμμή Α'–Α''' δείχνει την καταπάτησι του αρχαίου πολιτισμού στην Αίγυπτο.

Στο φ συναντά η γραμμή ΑΑ''' την γραμμή ΝΝ' που ανεβαίνει, ένα-ένα κατεβαίνει. Και έτσι, στο φ μοιάζουν οι δύο πολιτισμοί σ' μερικά, φαινομενικώς μόνον.

*

Άρχισα να έχω καθαρώτερη συνείδηση του εαυτού μου. Μ' ευχαρίστησι πολύ να αναλογίσω τον εαυτό μου και λογίζω <u>τώρα</u>, τη αυτή είδη η δουλειά μου στη γη. Τη αυτό έχω μόνον να κάνω **αξιο αυτό** μ' δίνει τέτοια χαρά. Άλλ' άρα γε θάθω αρκετά καλά τον τρόπο να βρίσκω τον εαυτό μου όπου αν δίνω, (τουλάχιστον να τόνε βρίσκω ως ένα σημείο) – τότε θα είν' η χαρά μου άλλου. Κρατώντας τον εαυτό μου στη συνείδησί μου θα δείχνω να προχωρήσω προς την εξέλιξη της ψυχής του ανθρώπου. Θα στηρίζομαι στην ψυχή που έχω από τους προγόνους για να προχωρήσω στην ψυχή που προαισθάνομαι στους απογόνους. Και θα προσπαθήσω

νά γεννήσω τό παιδί μου. Τό παιδί μου θά μοῦ μοιάζῃ πολύ. Θά εἶναι ὅλο σάν μ' ἐμένα, ἀλλά θά ἔχῃ καί κάτι παραπάνω, ἕνα κόκκο ψυχῆς ἀνθρωπίνης παραπάνω.

Νέος, ἀκοῦ αὐτό μωρό, γίνω ἀμόρε καί ἀρχίζω νά αἰσθάνομαι τῆς ἕνας ἄνθρας, τότε μόνον μπορῶ νά γεννῶ παιδιά.

*

Δέν βλέπω ἀκόμη καθαρά σέ ποίους βαθμούς ἀνήκω, ποίων ὄντων βαθμό βῶ, τή βαθμό τοῦ σώματός μου, τή βαθμό τῆς ψυχῆς τοῦ σώματός μου, τή βαθμό τῆς κοινωνίας μου, τή βαθμό τοῦ πολιτισμοῦ μου, τή βαθμό τοῦ ἀνθρώπου, τή βαθμό τῶν ἄστρων.... Εἶμαι τόσο ἀπαπαιδεύτος αὐταῖς τῶ βαθμοῖς τῶ μία στήν ἄλλη ποῦ δέν μπορῶ ἀκόμα νά τῆς βεβαιώσω. Εἶχα ὅμως σήμερα μιά ἀρκετά δυνατή νίσιον αὐτῶν τῶν βαθμῶν.

Κάθε μιά ἀπ' αὐταῖς εἶναι ὡρισμένη, τό ἐξήμισυ κάθε μιᾶς βασταῖ πολλά χρόνια, μακρύτερα ἤ κοντότερα. Τήν ἴδια στιγμή, τώρα, μπορεῖ νά βρίσκομαι στήν ἀνάπτυξη τῆς βαθμῆς τοῦ σώματός μου καί σέ κατάστασι τῆς βαθμῆς τῆς

κοινωνίας μου, ἡ στήν κατάπτωσι τῆς βαθμῆς τοῦ πολιτισμοῦ μου καί στήν ἀνάπτυξη τῆς βαθμῆς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Καί εἶμαι μπερδεμένος ἤ ἀλλοιοπροάρεστος τῶν δυνάμεων αὐτῶν ὅλων.

Δέν βλέπω τήν κατάστασί μου σήμερα. Ἀλλά βλέπω ἕνας κάποιος κατάσταση προσωπικῆ ἀπό χθές, τήν κατάσταση ὑπάρξεως πολυποίκιλων πολλῶν βαθμῶν μέσα μου, ἤ μᾶλλον ἔξω μου.

Συνυπάρχω μέ πολλά ὄντα μεγάλα, μικρά, μεγαλύτερα, ὅλων τῶν μεγεθῶν, εἶμαι πόριον ὅλων αὐτῶν τῶν ὄντων, εἶμαι πόριον διαφόρου σημασίας καί μεγέθους γιά κάθεμία. Ἔχω σχέσι τῆς βαθμῆς μου μέ τῆς βαθμῆς διαφόρων ὄντων.

Μαΐου 30. [Ἐξαπολούθησι τοῦ γράμματος τῆς 28 τοῦ Μαΐου].

Σέ πολλαῖς βαθμαῖς ἀνήκω.

Αὐτή τή σχέσι βῶ σχέσεις πολλῶν βαθμῶν.

Ἤθελα ὅμως αὐτή τή σχέσι νά βεβαιώσω ὅλαις τῆς σχέσεις ὅλων τῶν βαθμῶν, ὅλαις τῆς σχέσεις τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. —

Ἤθελα νά εἶμαι καί ἄνδρας καί γυναῖκα, καί νέος καί γέρος, καί μεσαιωνικός καί νεώτερος, καί ἀρχαϊκός καί décadent, νά ἔχω ὅλα τά πρόσωπα καί τῆς ἰδιότητες τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου

Taine „Philosophie de l'art" t. I. p. 201 (Hachette. 1901.) „Pour un noble ou cavalier de la Renaissance, le premier soin, c'est de se mettre un le matin avec son maître d'armes, un poignard dans une p main, une épée de l'autre; on le voit ainsi représenté dans les estampes. A quoi occupera-t-il sa vie et quel est son principal plaisir? Ce sont les cavalcades, les mascarades, les entrées de villes, les pompes mythologiques, les tournois, les réceptions de souverains, où il figure à cheval, magnifiquement vêtu, étalant ses dentelles, son justaucorps de velours, ses broderies d'or, fier de sa belle prestance et de la vigoureuse attitude par laquelle, avec ses compagnons, il relève la dignité de son prince. Quand il sort dans la journée, il a le plus souvent sous son pourpoint une cotte de maille complète; il faut bien qu'il se mette à l'abri des coups de poignard et des coups d'épée qui peuvent l'attendre au coin d'une rue. Même dans son

palais il n'est pas tranquille; les encoignures de pierre, les fenêtres grillées d'épais barreaux, la etc.
Αὐτή εἶν πρίτου ἡ φωή τους. Τήν ἀντιγράφα εἶδ, μιαί ὅταν ἀντιγράφω καταγαβαίνω πό δυνατά κυτί-ω ποῦ διάβασα. Κάθ ρέφης ἔχει τήν ἀξία τους καί γράφεται πό σχεδά παρ' ὅτι διαβάζεται. Τί αὐτό τήν προσέχω περισσότερο.
Αὐτή τή φωή δέν τήν ξέρω ἐγώ μιαί δέν τήν ἔμαθα.
Διαφορετική εἶν ἡ φωή τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος κι τοῦ Ῥωμαίου, διαφορετική ἡ τοῦ seigneur στό μεσαιῶνα, καί εἶν διαφορετικαί μιαί ἡ ψυχή τοῦ καθενός ἀπ' αὐτούς τους ἀνθρώπους εἶν διαφορετική. Ἕνας πέρασε μιά στιγμή ἀπό τής φωές τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καθώς ἀναπτύσσονται, ὅπως ἡ σωματική μορφή μου πέρασε ἀπ τή μορφή τῶν ζώων ὅταν ἀναπτύσσεται τό ἔμβρυο.
Ἀνήκω σ' τεσσαρές φωές. Καί σ' κάθε μιά ἀρχίζω ἀπ τήν ἀρχή, καί πρώτα ἀπ τόμας τῆς στιγμαίς τῆς κάθε μιάς, ἀπ τόμας τῆς στιγμαίς (ἀλλά τεμάχια κι ἴσως ὄχι ἀρκετά δυνατά) τῆς φωῆς τοῦ σώματος, τῆς φωῆς τοῦ τεμαχίου μου, τῆς φωῆς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου κτλ.

Δυστυχώς όταν είμαι νέος έχω περισσότερα όνειρα. Και όταν μεγαλώνω λίγο έχω περισσότερες ιδέες. Και όταν είμαι γυναίκα έχω περισσότερη νευρική δύναμη και αδυναμία. – Και δυστυχώς δεν είμαι ο,τι αυτά μαζί.
Η νεώτερη κατάστασή μου, διώχνει την παλιότερη.
Η τωρινή στιγμή σβύνει την χθεσινή κι η χθεσινή έδωσε την προχθεσινή.
Η ψυχή μου δεν έχει ενότητα παρά στην ικανότητα να βλέπω διαδοχικά τις βλαίς όλων των ανθρώπων κι των βλων ίσως, δηλαδή της στιγμαίς της ψυχής του ανθρώπου.
Δεν είναι καλύτερη ή χειρότερη αυτή η στιγμή της βλης μου κι' εκείνη, δεν είν καλύτερη η αρχαϊκή μου βλη από την decadente. Είν' άλλη, είν' διαφορετική. Κάθε βλη είν καλή.
Σε κάθε βλη που περνάω τώρα θέλω να έχω ανάδυση του εαυτού μου. Αλλά και αυτή η ανάδυση είν' είδος βλης. Ίσως κι' αυτή περάσει, μαζί με την νεότητα.
Τι πανδαιμόνιον θα ήταν αν είχα την ίδια στιγμή όλες τις στιγμαίς όλων των βλών, δηλαδή όλες τις στιγμαίς

της ψυχής του ανθρώπου!
Το πανδαιμόνιον θα ήταν, αν κάθε ιδιότης της ψυχής του ανθρώπου που ήρχονταν έπειτα από την πρώτη δεν έσβυνε την πρώτη, κι η δεύτερη τη δεύτερη, και η τέταρτη την τρίτη, και η πέμπτη την τέταρτη κτλ. Αλλά μόνον εξαφανίζει τη δυναμή της η κάθε μια στις πρωτοτυπίες, – αν κάθε ιδιότης φύλαγε όλόκληρη τη δύναμή της χωρίς να εξαφανιζόταν από τη δύναμη των άλλων που έρχονται έπειτα.
Αλλά δυστυχώς οι ιδιότητες αυταίς είν μόνον στιγμαίς της ψυχής του ανθρώπου, και η στιγμαίς διαδέχονται η μια την άλλη χωρίς να μπορούν ποτέ να συνυπάρξουν. Ή μάλλον μπορούν κάπως να συνυπάρχουν αλλά βέβαια εξαφανίζεται.
Τι πρέπει να κάνω για την ψυχή μου;
Να την βοηθώ, να την κάνω να βλέπει όσο μπορεί δυνατώτερα, πάντα, πάντα. Να τη φτιάνω.
Δεν μπορώ να κρίνω όλες ποιά βλη είν καλύτερη μα μία βλη είν καλή. Από όλες θα πράξω φτιάνοντας τη ψυχή μου, βοηθώντας την.

Ξυπνώντας τήν ψυχή μου, μεδώντας την, βοπώ πολλαίς παμμαίς σιγμαίς τής ψυχής τοῦ ἀνθρώπου καί βαλμοῦν γίμο. Ἄν μπορεῦν νά βγοῦν πολύ καί τώρα ἀκόμα, θά βγοῦν μέ τό βύπημα πού τούς κάνω, γιά τόν ἀξίζει νά τής ἔχω βάλει καί ἀδυναμώτερες ἀπό τήν πρώτη φορά πού ἔμπαν. Ἀνδέν μποροῦν νά βγοῦν πά πολύ, τότε δέν ἀξίζει νά τής ἔχω. Ἄφησέ τους νά πράσσουν, νά βαναβαγιάσουν, νά βαναπαυμοῦν. Μένουν πάντα σόν πάτο τής ψυχής μου.—

Ἀναπαύοντας τήν ψυχή μου βοπώ γιά τό καλό πάτο.

Οἱ κόκκοι τοῦ καλοπάτου, — ἡ σιγμαίς τής βωής τοῦ ἀνθρώπου σπούς προγόνους μου — αἱ βαναπόουν πάλιν ἄν εἶν πολύ βαρής καί κουραστίκι. Εἶν ἄχρηστα πά, καί πρέπει νά βγοῦν σήν ψυχή μου μόνα καί νά βγοῦν γιά τήν εἰπαίμά τους.

Ἡ δυνάμις τῶν σιγμῶν τής ψυχής τοῦ ἀνθρώπου ποῦ προσέδηκαν ἀπό τήν τελευταία φορά πού βύπηκαν ἡ παμμαίς αὐταίς σιγμαίς, δ' ἀπομακόσουν ἄν εἶν ἀρκετής μά νά σταίσουν πάλι κάτω, νά σβύσουν τής παμμαίς αὐταίς σιγμαίς πού βύπηκαν.

Ἰουνίου 1. J'ai vu une mondaine, et parce-
qu'elle m'a plu, tout ce qui est mondain
en moi s'en va vers elle.
J'ai vu une âme religieuse et fervente
et je l'ai aimée; et tout ce qui est reli-
gieux en moi s'en va vers elle.
J'ai vu une âme libre par sensualité et,
parceque je l'ai adorée, toute pensée en
moi qui est libre et qui est sensuelle
s'envole vers elle.
Aucune ne me remplit. Chacune correspond
à une parcelle de moi, car je ne vois
qu'une partie de leurs âme, son essence.
Et l'essence d'une âme étrangère ne
suffit pas à mon âme. Il en faudrait
davantage pour que cela suffit.
Et j'ai divisé mon âme pour n'avoir pas
pu trouver celle qui lui correspond.

Τα γράμματα μ' έκαναν να καταλάβω πόσο δίνω
από τον εαυτό μου σ' εκείνους που μ' αγάπησαν.
Είναι διαφορετικός για κάθε ένα που του γράφω.
Μαθαίνεις σε σωρούς όλα τα σύμπτωτα της ψυχής μου
που μοιάζουν μ' εκείνο που είναι η ουσία της ψυχής
εκείνου που του γράφω. Όπως ο άγγελος μαθαίνει σε ένα
μέρος και παραπαίω τα χαμένα, και πέρα η
γάστρη, κι' άλλου η μεγαλύτερες πέτρες.
Και δίνω σε κάθε ένα από τον εαυτό μου εκείνο που
του μοιάζει, εκείνο που του αρέσει.
Κ' έτσι μαθαίνεις σε σωρούς κάθε δύναμη της ψυχής
μου, της δυναμώνω περισσότερο της δυνάμεις αυταίς, της
δίνω όλην την έλλειψη που αυτή η σύμπτωση μπορούν να
έχουν.
Και γεύμα τα γράμματα μεγάλα μ' δύναμη δικήμου,
διαφόρων ειδών το καθένα, γεύμα προς την
ψυχή που μ' αγάπησε (για κάτι τι που είχε μέσα της
που μ' αγάπησε) γεύμα σα γυναίκες γεμάτες, της ψυ-
χής μου.
Κι' αυταίς η γυναίκες, ποιός βέρη, μπορεί να είν

γεμάτες αέρα. Δεν είν δικαίς μου.-
Όλες η δυνάμεις αυταίς που βεχωρίζονται και
δυναμόνουν έτσι και γνωρίζουν τον εαυτό τους
δεν μπορούν μαζί όλες να μ' κάνουν να ίδω την
ψυχή μου και την εικόνα της;
Χρειάζομαι τους άλλους για να βοηθήσουν κατά τις
δυνάμεις και να τις μαθήσουν σε σωρούς. Όσο δεν
είδα ακόμη αρκετούς άλλους και μέσον έτσι μερι-
καίς δυνάμεις ακόμα κοιμισμένες.
Δεν είν η ψυχή μου για δύναμις είν μάθημα πολλών.
Μα' μι' τις πολλαίς αυταίς που μαζόνουν μέσα
μου κάθε μέρα, κάθε ώρα και κάθε στιγμή μα
τις πρωτοκαθεδρία δεν μπορώ να κάνω τις εικόνα
της ψυχής μου; Πρέπει να είμαι κάτι μία
μόνη; να μην δυναστεύω από τις άλλες και να
τις βασιά δεν είναι; Πρέπει να μην τυραννία όλην
τις δυνάμεις; να τις αφήνω δυναδή όσον είναι
~~τα καθε~~ τις καθε μία μι' τις άλλες; Η' από πάνω της να
σηκώνω ένα πόρτο που να μην προέρχεται από αυταίς
και που να τις ορίζει;

Μα' ποῦ νὰ τοὺς βρῶ αὐτὸν τὸν κύριο τὸν τόσο δυνατό; Ἂν δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴς δυνάμεις μου δὲν θὰ εἶν' βέβαιος; Γιατί θὰ βάλω βέβαιον νὰ δυνδύσῃ τὴν ψυχή μου;

Καλλίτερα νὰ μείνῃ στὴν ἀναρχία της. Φθάνει ἡ μιὰ δύναμις νὰ μὴν πάῃ τὴν ἄλλη, ἢ πολεμοῦν μέσα μου. Ἡσυχία ὅμως ποτὲ δὲ θ' ἀκόμη.

*

Τὰ γράμματα σχεδὸν μὲ κουράζουν, γιατί βάλω τὴ συγκεντρωμένη ἔντασι μιᾶς δυνάμεις ὁλόκληρης. Πρέπει νὰ συγκεντρώνω τὴ δύναμι. Ἐνίοτε ὅμως συγκεντρώνεται τόσο μόλις δῶ βεβαιά τὴν εἰκόνα τῆς ψυχῆς ἑκείνου ποῦ τοῦ γράφω. Καὶ τότε δὲν κουράζομαι τόσο. Τὰ γράμματα εἶν' πολὺ φυσικὴ καὶ γι' αὐτὸ πολὺ καθαρὴ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου ποῦ τοῦ γράφω. Ἡ ἀληθινὴ παρουσία καὶ ἡ ὁμιλία εἶν' τόσο χειροπιαστοὶ ἀλήθειαι ποὺ μὲ φαίνονται πολὺ βεβαίωσις.

Ὀνομάζω τὰ γράμματα δεύτερη παρουσία τοῦ ἀνθρώπου ποῦ τοῦ γράφω. Καὶ ἐκ μέρους μου εἶν' φυσικοί. Καὶ ἡ τύνα μου εἶν' μιὰ σοβαρὴ μέτη ποῦ ἀπέκτησε στὴν

ψυχή μου. Καὶ τὸ μεγάλο εἶν' ἔμπριστος τῆς ψυχῆς μου. Καὶ ἡ λέξις εἶν' κείμενα ποῦ κάνω σ' ἕνα ὑφάσμα ἑπάνω (ποῦ λέγεται χαρτί)

Μ' ἀρέσουν τὰ σχήματα τοῦ κειμένου μου. Ἀλλὰ καλὰ μόνος ἐγὼ ἐνοῶ τὴν ἔννοια τοῦ κειμένου. Τὸ κείμενο μαζί μου σέβεται κρυπτογραφικὸ σύστημα ποὺ κανεὶς ἄνθρωπος τὸν κόσμο δὲν μπορεῖ νὰ διαβάσῃ. Καὶ χαίρομαι σὰν τρελλὸς ποὺ κανεὶς δὲ διαβάζει τὴν ἀληθινὴ ἔννοια τοῦ κειμένου μου. Εἶμαι μοναδικὸς στὸ εἶδος μου.

[Δὲν τὸ γράφω τὸ 19 τοῦ Μαΐου]

Ἰουνίου 3. Je veux m'écrire plus systématiquement. Je veux avoir des loisirs que j'emploierai à méditer sur Vout, c'est à dire sur moi-même.

Μετὰ τὴ μεγάλη μέθη τοῦ ἔρωτα τῆς ἄνοιξης πρὸ δύο χρόνων, ἀποφάσισα νὰ γίνω μαθητής. Εἶπα στὸ δὲ θὰ μπορέσω θὰ μαθαίνω γιατί ἔδινα μεγάλη σημασία στὴ μάθησι. Κ' ἔκανα προγράμματα μελέτης μὲ βάση ἕνα ποὺ ἔγραφα στὶς 23 Ἰουλίου 1900. – Πόσο ἄτακτα, πόσο ταχτικὰ ἀκολούθησα τὰ

προγράμματα που τ' άμμαβα συχνά.
Τώρα δίνω μεγαλύτερη σημασία στην αποθήκη που μπορούσα να μάθω μαθαίνοντας μεγαλύτερα.
Αυτό δεν ήξερα δικά μαζί. Πάντα το μισούσα.
Δε θέλω όμως ν' αφήσω τα μαθήματα της εποχής.
Την παίρνω κοντά μου και αυτή που σημαίνει αυτή.
αρχίζω να υπάρχω εγώ, η τότε πρώτα μόνος.
Γι' αυτό είναι γέρος μου ο Spencer (γραμμένο της 3 Νοεμβρίου 1901.)
Θέλω [redacted] να ίδω καθαρότερα τον εαυτό μου τι είμαι και από τι έγινα για ν' αλλάξω καθαρή συνείδηση. Γι' αυτό θα κάνω meditations για τον εαυτό μου, μέρος από συνομιλίες από πριν.

4 Ιουνίου. Θα μείνω κοιτάζοντας τον εαυτό μου.
Άμα τον κάψω όλον θα είμαι καθαρός.
Θέλω να κάνω πάντα. Γιατί κοιτάζοντας τον εαυτό μου δω δυνατά και ότι κάνω είναι αποτέλεσμα αυτόν που είμαι. Όταν κάνω είμαι ειλικρινής. Εκείνα που κάνω χωρίς να κάνω είμαι δεν έχουν σημασία. Φθάνει η ουσία να είναι εγκάρδια, (για να μη με βλάψουν αυτά που κάνω

χωρίς να κάνω) — Η ψυχή μου είναι κάτι τι που κάνει.
Ιουνίου 15.. Les expériences. (Κύριμη γράμμα της 5 Μαΐου)
Πρέπει να μείνω πράσινος; Πόσο φοβούμαι μην είμαι κατώτερος! Πόσοι από αυτούς δε μ' αρέσουν! Πόσοι μ' εμποδίζει να πράσινω η ευαισθησία μου!
Ο συναγωνισμός, η πολιτική που, χωρίς να θέλω, τα αποφεύγω, γιατί με πειράζει η ίδια που θα τρίβω με άλλους.
Οι άλλοι είναι ξένοι.
Αλλ' άν, μιμούμενος αυτές τις expériences και πέφτοντας μέσα πάρνω μαζί μου και την ψυχή που έπαιρνα τόσα χρόνια εμπορικής ανατροφής, και αν αυτή η ψυχή έχει τίποτε υπεράνθρωπο μέσα της, θα πάρω από τις expériences αυτές και θα βγω και νέος μέσα. Το βούτυρο, το γουρί θα τρώω κάτω μαζί.
Δε θα μένω σύνο τις expériences δε θ' αφομοιωθεί αυτή μ' ένταση, δε θα τις μοιάσω. Αλλά θ' αφομοιώσω αυτή ένταση, θα δεχθεί μέσα της όλα τα φαινόμενα που μπορούν να τη κάνουν κάποιαν εντύπωση, και θα τα ματαιάβω και θα τα χρησιμοποιήσω για τον εαυτό της.

Κάθε expérience είναι διαφορετικό πράγμα για τον κάθε άνθρωπο. Σε κάθε μια δίνουμε ένα όνομα (σύμβολο) για να συνεννοούμεθα π.χ. γυναίκες, πολιτική, βιβλία.

Όπως διαβάζοντας βιβλία, ρίχνεσο στόν ωκεανό τῶν βιβλίων δίν χάθηκα, δέν ἀγωνιώδηκα μ' τά βιβλία, δέν ἔγινα βιβλιοφάγος ἤ μᾶλλον βιβλιοφαγωμένος, ἀλλ' ἐγώ ἀγωνιώνω μέσα μου ὅσα μ' ἔκαναν νά ὑποφέρω ἀπό τά γεγονότα ποῦ κύρα μέσα στά βιβλία — ἔτσι μπορῶ κι' στό μεγάλο δρόμο περπατώντας κάποτε νά βρῶ ὡχέμα, παίρνοντας τίποτε μιά τόν ἑαυτό μου ἀπ' ἐκεῖ κι' καταλάβαίνω τό σκοτάδι του μέσα στήν ψυχή μου ἀφοῦ τό βεβηλώνω κι' τό καθαρίσω ἀπό τῆς βρώμες τοῦ μεγάλου δρόμου.

Περνώντας ἀπό τό μεγάλο δρόμο θά ἔχω πάρει μαζύ μου τήν ψυχή μου, κι' ἡ ψυχή μου εἶν τέτοια ποῦ τά' τήν περάσῃ ἡ χειροτέρωσις. Πολύ τῆ κρίμα γιά τήν καλυτέρωσι. Ἄρας νοιώθω τῆ χειροτερώνω, κι' θά τό νοιώσω γιατί τῆς ἀρέσει νά χῃ συνείδησι τοῦ ἑαυτοῦ τως, κι' τή συνείδησι αὐτή τήν παίρνει πάντοτε μαζύ τως, κι' μ' αὐ τήν τή συνείδησι θά κατεβῆ στό μεγάλο δρόμο) τότε πρέπει νά χῃ τή θέλησι νά βγῆ ἀπό τό μεγάλο δρόμο προχωρώντας σ' ἄλλους κόσμους, κι' τραβώντας τῆς ὡχέμεσις τοῦ μεγάλου δρόμου μαζύ τως, ὅπως ὅλες τῆς ὡχέμεσές τως.

Χειροτέρωσις εἶν νά χάσῃ τή συνείδησι τοῦ ἑαυτοῦ τως, κι' νά χαθῆ σ' κάποιαν experience μέσα, σά σ' πηγάδι.

—

Experiences εἶν· (μεγάλα εἴδη).

α.) ὁ μεγάλος δρόμος (πολιτική)

β.) ὁ ὠκεανός τῶν βιβλίων

γ.) ὁ κοινωνικός συναγελασμός (monde)

δ.) τά ἔντα σώματα (débauche)

ε.) οἱ ἐνδιαφέροντες ἔντοι (ἔρωτας)

ϛ.) κι' ἡδονικαίς μανίαις (συλλογή γραμματοσήμων, κρασοπατριοφός, πολυφαγία, μορφίνη, ὄπιον, καπνός, ὕπνος κτλ.)

ζ.) ἡ λαμπροποιημένη τρόπα τῆς ~~[illegible]~~ Δόξας (φιλοδοξία) κτλ. κτλ. κτλ.

Αὐτά τά βλέπω. Θυμᾶμαι ἔχω κύρα ποῦ συγκοινωνοῦν μ' ὅλες τῆς δυνατές experiences τοῦ ἀνθρώπου. Θυμᾶμαι εἶν δυνατές μιά μέσα μόνον κι' experiences ποῦ βρίσκουν στό σῶμα μου κύρα μιά νά χτυπήσουν ἑπάνω κι' νά κατάλαβουν. — Καί αὐτά τά κύρα εἶν κι' δυνάμεις μου, κι' ἰδιότητές μου, κι' σημαίες τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ὅλες μαζύ κάνουν τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ δυνάμεις αὐταί εἶναι ἀνιδιοτελεῖς, μεγάλοι, παγκόσμιοι καὶ γίνεται ἀναρχία μέσα μου. Ἀλλά καμμιά δὲν θέλω νὰ ἐπιβεβαιώνω πάνω τῆς ἄλλης. Ἂς ὑπάρχουν ὅλες καὶ ἐπειδὴ δὲν μπορῶ νὰ τῆς ἔχω ὅλες τὴν ἴδια στιγμή, ἂς διαδέχονται ἢ μιὰ τὴν ἄλλη καὶ ἂς ξαναρχόνται πάλι μὲ δύναμι. Ὅλες εἶναι σύμμαχοί τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

+

Ἡ expériences δὲν εἶναι παρὰ οἱ ἐνταστικοὶ πόνοι ποὺ πρόβαλα ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου, δίνοντάς τοὺς τάχατες ὑπαρξι ἀντικειμενική. Ἡ expériences εἶναι ἡ δυνάμεις μου. Λοιπὸν ἐπειδὴ δὲν θέλω νὰ δυναμώνω τόσο μιὰ δύναμί μου ποὺ νὰ νικήσῃ τῆς ἄλλες (γιατί νὰ τὸ κάνω ἄραγε ὅλες ἐξ χρήσιμες ἢ δικαίες μου;) γι' αὐτὸ πολὺ δὲν θὰ θελήσω νὰ πῶ ἢ νὰ πιστεύω ὅτι μιὰ μόνη expérience, ἢ κατὶ νὰ μείνω.

Μὲ ὅλες μου τῆς δυνάμεις κάνω τὸν ἑαυτό μου, ἢ θέλω ὁ ἑαυτός μου νὰ εἶναι μιὰ ἁρμονία, ἕνα εἶδος ὀργάνου τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας (orgue).

Θὰ ἤθελα νὰ εἶμαι ὄργανο σάν τὸ ὄργανο τῆς ἐκκλησίας ἂν ἔβαζα τὴ στιγμή ποὺ ἤθελα ὅποιον ἦχο (δύναμι) ἤθελα, ἀν ξυπνοῦσα ὅταν ἤθελα ὅποιαν ἀπὸ τῆς δυνάμεις μου ἤθελα. Καὶ καμμιά φορὰ θὰ ἔβαζα μιὰν ἁρμονία μεγάλη, καμωμένη ἀπὸ πολλὲς δυνάμεις ἐξαλλωμένες ἐνάντιες, μιὰ δυστυχῶς δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ συνυπάρξουν ὁλόκληρες ἢ ὄχι ἐξαλλωμένες ἢ δυνάμεις.

Καὶ τῆς περισσότερες φορὲς θὰ ξυπνοῦσα μιὰ μόνη δύναμι καὶ θὰ τῆς ἔδινα ὅλην τὴν ἔνταστί τους, τὴν τραγικήν.

+

Εἶμαι πρίβολις πολλῶν εἰδῶν χουχουλιῶν. Καὶ τὰ καλλιεργῶ ὅλα μου τὰ χουχούλια, μερικὰ μὲ περισσότερην ἀγάπη καὶ ἄλλα μὲ λιγώτερη, ἀλλὰ τὰ καλλιεργῶ ὅλα ἐξ ἴσου ἐπειδὴ φοβοῦμαι μήπως, ἂν καλλιεργήσω μόνον τὸ ἕνα εἶδος ἐκεῖνο ποὺ ἀγαπῶ περισσότερο τότε θὰ πολλαπλασιασθῇ τόσο ποὺ θὰ πνίξῃ καὶ τὰ ἄλλα καὶ θὰ γεμίσῃ ὅλο τὸ πρίβολις μου. Τότε ὅμως τὸ πρίβολι δὲν θὰ εἶναι πιὰ πρίβολις, θὰ εἶναι μικρὴ ἀποθήκη τοῦ εἴδους αὐτοῦ τῶν χουχουλιῶν. Μπορεῖ νὰ εἶναι χρήσιμη γιὰ τοὺς ἄλλους (ὡς pépinière) ἀλλὰ γιὰ μένα πιὰ δὲν θὰ εἶναι πρίβολις, καὶ μένα μόνο τὰ πρίβολια μ' ἀρέσουν, καὶ τὰ χουχούλια δὲν μ' ἀρέσουν μόνα τους, ἀνεξάρτητα, ἔξω ἀπὸ τὸ πρίβολις, μ' ἀρέσουν μόνο

γιατί μέτα μουσούδια κάνω τό πρόσωπό μου, μ' άρέσουν γιατί βάφονται πολλών χρώματα (σχήματα) ξυχαριστώ τό μάτι μου καί χαίρομαι. Γι' αυτό παγιεργώ πολλά μουσούδια, όλα τα μουσούδια πού μπορώ νά βρώ, κι' τα γροντίζω τό ένα ύστερ' από τ' άλλο, από τό πρωί ώς τό βράδυ, καί τήν άλλη μέρα πάλι από τό πρωί ώς τό βράδυ. Κ' έτσι κάνω ένα πρόσωπο, κι' τό πρόσωπο είν' δικό μου.

Δέν πρέπει νά γοβούμαι νά βάλω στό πρόσωπό μου κανένα είδος μουσουδιών, άφού ξέρω πώς κάθε μέρα θά κοπιάζω νά μήν παρουσιασθή τόσο πού νά πνίξη τ' άλλα μουσουδία, μιά τ' θέλω όλα.

Δύναμις +

Η ένότης τών δυνάμεων είν' τό δυνατόν τής ύπάρξεώς των μέσα στό ίδιο σώμα, στά ίδια νεύρα. –

Η ένότης δυναδή τών experiences είν' τό δυνατόν τής αλληλοσυνδέσεώς των πρός τήν ψυχή μου, πρός εμένα, καί εγώ αίσθάνομαι πώς έχω νεύρα (άφού βλέπω experiences) καί τά νεύρα αυτά είν' πάντα τά ίδια, γι' αυτό καί πονάμε τά δύστυχα τόσο συχνά!

+

Δέν θά κάνω τήν ίδια ζωή ώς πού νά πεθάνω. Δέν θά μείνη ένα είδος ζωής συνήθεια, ούτε η ερωτική, ούτε η κοινωνική, ούτε η πολιτική, ούτε η βιβλική ούτε άλλη κανμία. Θέλω νά είμαι όσο μπορώ πιό άνθρωπος, καί γι' αυτό θέλω νά χρησιμοποιήσω όσο μπορώ όλα τά νεύρα μου σ' όλα τά δυνατά αισθήματα. Άλλα τό ένα ύστερ' από τό άλλο αίσθημα γιά νά τά αισθανθώ δυνατά δυναδή χωριστά. Δέν θά κάνω συμβιβασμούς δυνάμεων Οι συμβιβασμοί είν' εμπόδιοι τής κάθε μιάς δυνάμεως. Κάθε μιά κάποιες μερικές παραχωρήσεις μιά νά υπάρξη μετ' τής άλλες μαζί, καί έτσι η ένωσή της εμποδίσεως. Θά ρίχνω στήν πολιτική ζωή, καί θά αισθανθώ πολύ τήν ευχαρίστησι νά διεύθυνω άνθρώπους. Έπειτα θά τήν αγγίσω καί θά ρίχνω στήν ερωτική καί θά ζώ μόνο μετ' τήν ψυχή μου. Έπειτα θά τήν αγγίσω κι' θά ρίχνω στή ζωή των άλλων ιδεών στόν κόσμο των βιβλίων καί θά μεθύσω ζώντας μετ' τόν Σαίξπηρ, τόν Πλάτωνα, τόν Γκαίτε, τόν Ίψεν η' μετ' τήν Ίταλία τού 14ου κι' 15ου κι' 16ου αιώνα, η' μετ' τή Ρώμη, η' μετ' τό Βυζάντιο. (τό καθ' ένα χωριστά). Καί έπειτα ίσως βρώ μιά γυναίκα πού θά τήν αγαπήσω πολύ. – Καί σ' όλες αυτές

της ζωής, που της δίν expériences, που της δίνει δυνάμεις, θά παίρνω μαζί μου κάτι τι που είναι αιώνιο μέσα μου, – τόν εαυτόμου που είναι ὁ ἴδιος καί τό ξέρει (δηλαδή τή συνείδησή του εαυτού μου).

Ἰουνίου 20 Γιώδι εαυτόν.

Για νά συμμορφωθώ τούς ἄλλους, τόν κόσμο πρέπει νά εἶμαι βέβαιος μέ τόν εαυτό μου. Ὅταν πάγω δέ συμμορφώνομαι τό καμό τής ἀνθρωποφοβίας, συμμορφώνομαι μόνο πού πάγω καί πῶς νά σωθῶ. Ὅταν ἡ ἰσορροπία μου δέν εἶναι σίγουρη, τή συμμορφώνει ὅλη τή ὥρα διώχνοντας κάθε ἄλλη σκέψη, διώχνοντας τόν κόσμο, ὡς ποῦ νά βρῶ τήν ἰσορροπία μου.

Ἰουνίου 23. Ἡ Τάξη.

Δέν ὑπάρχει τάξη γιά καμμιτέρεμα, γιά ἀνάπτυξη σή φύση. Τά φυτά τά ζῶα δέ μπορεύουν νά μείνουν καμμιτέρα, ἀναφορετικά. Ὁ μόνο κόσμος πάει πίσω τή τόν ἄλλο. – Ὁ ἀνθρωπος ὅμως θέλει ν' ἀλλάξει, ἔχει τήν τάση τοῦ για καμμιτέρεμα. Δηλαδή εἶδε πῶς καμμιτερεύουν οἱ ὀργανισμοί καί ἐπιθυμεῖ τό καμμιτέρεμα, καί θέλει νά βρεῖ τούς

τρόπους, τά μέσα νά καμμιτερεύει πάντα. Πρόσεξε στό μόνο κόσμο πού τόν ἀλλάζει, τή συνείδησή τή τόν ἀλλάζει ὁ μόνο κόσμος καί πῶς μπορεῖ νά κάνει μόνο τόν εἶναι κόσμο καθώς τόνε θέλει αὐτός, γιά νά μείνει αὐτός καμμιτέρος. Προσέχει τήν τάση γιά τό καμμιτέρο. Μέ τή συνείδησή τοῦ εαυτοῦ του μπόρεσε μιά θέλει περισσότερη τήν τάση.

Ἰουνίου 26. Trois raisons qui m'ont déterminé à méditer systématiquement par les chaudes après-midi de cet été: 1.) Je suis tranquille par la suite de mes amis 2.) Barrès a fortifié en moi le désir de me connaître et de me cultiver.

3.) En automne je vais en Orient pour changer de vie. Il me plait de me mettre en ordre avant de partir pour une autre étape.

Ἰουνίου 27. Je me désole dans mon aridité. Et je m'enivre de ma désolation.

Encore fais-je mieux ce que les circonstances – peu exigeantes – m'obligent de faire. Qui sait si elles ne m'indiquent pas ma voie

En tout cas en cherchant ma voie je suis tenu de les consulter. Elles me tiennent dans certaines limites.

Mais je ne me perdrai pas dans ces circonstances, comme je ne me suis perdu dans aucun gouffre.

Les gouffres sont les expériences.

+

Puisque l'univers est mien, j'ai le droit et le devoir de le concevoir comme je veux (ou comme je peux).

+

Je ne puis cesser de me désoler et de me cultiver. Je me désole de mes incapacités.

Je cultive mes capacités.

Cette conscience de moi-même m'accompagnera dans toutes les expériences : deux vies parallèles dans ma vie ; deux anges gardiens ; deux lumières scintillant dans les ténèbres.

Ἰούνη 29. Μ' ἀρέσει νὰ μπορῶ – ὅταν θέλω – νὰ ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ ἀξίσω ὅ,τι ἄλλη ἐφαρμογὴ βρίσκω νὰ κάνω καὶ νὰ συγκράβω τὸν ἑαυτό μου.

Μ' ἀρέσει νὰ ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ συλλογίζομαι συστηματικὰ τὸν ἑαυτό μου.

Αὐτὸ τὰ ἀναλαμβάνει[1] (τὸ συστηματικὰ δηλ.) εἶναι τώρα ἡ ἑλάχιστη μέτρησις. Καὶ θέλω νὰ τὸ πραγματοποιήσω πάντα.

Ἔτσι θὰ μπορέσω πάντα νὰ κυβερνῶ τὸν ἑαυτό μου

[1] Δηλαδὴ ἀναλαμβάνει τὸ μπορῶ-νὰ τὸ ἐκτελέσω μιὰ πάντα ἕνα νὰ τὸ κάνω. (Ἰουν. 24).

Μ' ἀρέσει νὰ μπορῶ νὰ διαβάζω βιβλία.

Μ' ἀρέσει ὅμως κι νὰ μπορῶ νὰ μὴ διαβάζω.

Ἰούνη 30. Ὅλα τὰ πράγματα ποὺ κάνω μ' εὐχαριστοῦν τώρα. Πῶς μπορῶ (παρεχτὸς ὅταν μ' ἀναγκάσουν ἄλλοι) νὰ κάνω πράγματα ποὺ δὲν μ' εὐχαριστοῦν τώρα;

Ὁ ζηλόφθονος μαθαίνει χρήματα ὄχι γιατὶ θὰ τὰ χαρῇ ἀργότερα ἀλλὰ γιατὶ τοῦ εἶναι εὐχάριστο ὅταν τὰ μαθαίνει. Ἡ εὐχαρίστησι τοῦ ζηλόφθονου εἶναι τωρινή. Τὸ τωρινὸ μέρος τῶν εὐχαριστιῶν εἶναι ἐπειδὴ συλλογίζεται πῶς ἀργότερα θὰ ἔχει μαθημένα πολλὰ χρήματα, καὶ εἶναι εὐχάριστο νὰ ἀλλογίζεται τέτοια πράγματα μελλοντικά.

*

Ἔχω παρατηρήσει πως δὲν μπορῶ νὰ χαθῶ σὲ νοῦς κάθε σκέψη ἢ κατάσταση. Λοιπὸν ὅταν συγχωρέομαι κάτι θέλω νὰ μὴν κόβω τὴ σκέψη μου, ἐπειδὴ ἔβλεπα μὲ ἔρχεται στὸ νοῦ πως δὲν συγχωρέομαι ἀλλὰ καλύτερα.

Ἰουλίου 1. Δὲν μ' ἀρέσει νὰ χάνομαι σ' ὁρισμένες μαφοναῖς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὸ καλὸ ἢ τὸ κακὸ ποὺ ὑπάρχει στὴν κοινωνία, στὸ κράτος. Μὲ φαίνεται περιττὸ νὰ συγχωρέομαι γιὶ δὲν κάνουν οἱ ἄλλοι ἢ γιὶ κάνουν ἄσκημα. Μὲ φαίνει νὰ κάνω χὼ τὴ δουλειά μου ὅπως νομίζω πως πρέπει. Καὶ ἡ δουλειά μου εἶναι νὰ γίνομαι πὼ ἄνθρωπος. Μὲ εἶναι ἀδιάφορο ἂν θὰ εἶμαι δυνατώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἂν θὰ τοὺς νικήσω. Τὸ μόνο ποὺ θέλω νὰ νικήσω, εἶναι τὸν ἑαυτόμου. Ἂν ὁ παλιός ἔκανε αὐτό, τὸ σύνολο θὰ ἦταν καλύτερο, ἂν καὶ κανείας δὲν θὰ συγχωρέοντανε νὰ κάνει κακὸ στοὺς ἄλλους. – Ὅταν νικήσω τὸν ἑαυτόμου, οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε τὸ κακὸ τους συγχωρέομαι. Μπορεῖ ὅμως νὰ τοὺς ὠφελήσω. Γιατὶ μόνον ὑπερασπίζομαι ἑαυτόν τῶν ἄλλων δὲν τοὺς κάνω ἐπίδεσι ἐγὼ, ὥστε νὰ τοὺς βλάψω. Ἀδικία ὑπεράσπισι. γιὰ νὰ ὑπάρχω. – Μὰ γιατὶ νὰ θέλω νὰ

ὑπάρχω; Τὸ θέλω ἐπειδὴ ὑπάρχω, ἐπειδὴ μὲ γέννησαν μιὰ φορά. Δὲν μὲ μέλει νὰ πεθάνω τώρα. Ἡ ζωὴ δὲ μὲ μέλει. Μὲ μέλει, ὅσο εἶμαι ζωντανὸς νὰ γίνομαι κάτι τὶ διαφορετικὸ ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου (ὅπως μ' ἔκαμαν), κάτι καλύτερο. Αὐτὸ σημαίνει τὸ «θέλω νὰ ὑπάρχω». Δὲν λέμε «θέλω νὰ ζήσω». Ἄλλα «θέλω νὰ ὑπάρχω». Δηλαδὴ, ἀφοῦ ζῶ, θέλω νὰ γίνω πιὸ ἄνθρωπος, ν' ἀποχτήσω ὅλη τὴ δυνατὴ συνείδησι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ μου ὥστε νὰ γίνω ἕνας καλύτερος ἀπ' αὐτὸ ποὺ εἶμαι. Γι' αὐτὸ ὑπερασπίζομαι ἑαυτόν τῶν ἐνόχλησιν τῶν ἄλλων, ποὺ τίποτε ἄλλο δὲν θέλουν παρὰ νὰ μὲ πνίξουν. Λέω πὼς ἂν πρέπει νὰ ζήσω – καὶ πρέπει, ἀφοῦ ζωντάνια καὶ θὰ πράξω χρέος αὐτὴ ἡ ζωή, ἢ τὶ χάνω τίποτε ἂν ζήσω – προτιμῶ νὰ ζήσω ὅπως χαλάμαι ἐγώ, παρὰ νὰ ζήσω ὑποδουλωμένος στοὺς ἄλλους, δηλαδὴ χωρὶς συνείδησι δική μου. Μὲ εἶναι ἀδιάφορο ἂν ἡ ζωή μου θὰ εἶναι ἕνα ἀδιάκοπο πόλεμο, ἀδιάκοπη ἄρνια. Δὲν ἐρώτησα ποτὲ οὔτε καὶ θὰ ρωτήσω τὴν ἠθική μου. Μ' ἀρέσει νὰ κουνιέμαι.

Ἰουλίου 3. Δράμα.

Il s'est passé un drame en moi qui s'est terminé en coup de théâtre.

Lieu où s'est passé la pièce : Moi

Temps durant lequel elle s'est produite : 3 jours et 2 nuits. — Πράξι πρώτη.

Ἡ Mabel μέλλραφε «Live, my boy, live» καὶ μὲ ἀνάγκαζε τὸ γάμο της.

Γιὰ μιὰ ἑβδομάδα ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα δούλεψα τὰ χρήματά μου σὲ μιὰ γυναῖκα, μιὰ νὰ σώσω τὸ γάμο τῆς Mabel.

Μιὰ νύχτα, χωρὶς ὕπνο, παραφορίνος στὸ κρεββάτι μου, συλλογίστηκα τὸ διαμάντι μου, καὶ ἔμαθε μὲ χίλιες λάμψες τὸ διαμάντι στὴ φαντασία μου. Ξεσταύρωνε τὸ κεφάλι μου καὶ πῆγα κοντὰ στὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο ὅπου φυσοῦσε ὁ βορριᾶς.

Τί δὲν δίνα μὲ τὰ χρήματα ἂν τὰ εἶχα. Θὰ πήρνα ὅσο χρειαστοῦνα ὁ ἑκατὸν ποὺ μοῦ τὰ δάνειναν. Θὰ δίνα τοῦ ἀδελφοῦ μου χρήματα μιὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν

καὶ μιὰ νὰ φανῇ, δὲν ἠμπόρεσα τὸ μεγάλο φορτίο τῶν βιβλίων ποὺ ἀγόρασα καὶ δ' ἀγόρασα πρόσφατα ἄλλα ποὺ εἶν' ἀνάμεσά τα, δὲ προσπαθοῦσα ἴσαν συμμαθητή μου στὸ σχολεῖο μαζί ἔπρεπε ν' ἀνταποδώσω ἕνα δικό τον, δ' ἀγόρασα τὰ παλιότερα σαπούνια τῆς Γαλλίας καὶ δὲ τὰ ἔδωσα στὴς ἀδελφαίς μου ποὺ τὴς ἀρέσουν, καὶ δὲ ἐξαπολυοῦσα νάβρεπα τὴ γυναῖκα ἑκείνη ποὺ γι' αὐτὴν εἶχα δοσμένα τὰ χρήματά μου. Ἄλλα πρὸ πάντων, πρὸ πάντων δὲ εἶχα χρήμα τὰ πολλά καὶ μὲ μιὰ τοιαύτη φορὰ δὲ εἶχα τὴν ἡδονὴ νὰ δοσμένω χωρὶς νὰ συλλογίζομαι τίποτα.

Τὸ βλέπω σὲ μιὰ δυὸ βδομάδες ὅτι δὲ μοῦ μένει τίποτα ἄλλα αὐταῖς τῆς μέρες ποὺ δὲ περίσσευα δοσμένος, δὲ ἦταν μέρες φωτῆς, μέρες φωλόνες, μέρες μεγάλες, ζωηρά, ἑνιόπνοες, νυκτερινοῦς, ἰδέες, ἰδέες. Μέρες μεγάλες μαζί δὲ ἦταν μοναδικαῖς καὶ πρακτικαῖς.

Κ' ἔμαθε μὲ χίλιες λάμψες τὸ διαμάντι.

Τὴν ἡμέρα ὅλη δὲ μεγέτευα τὸν ἑαυτό μου, καὶ θ' ἀγόρα μιὰ ἀπὸ ἕνα δυὸ ἀγαπημένα βιβλία, ἐπιδυμητὰ παιχνίδια.

Καὶ δὲ μεγαλώνω μὲ φόρα, μὲ φωνὲς, μὲ δύναμι μιὰ δὲ εἶχα χρήματα καὶ δὲ ἤξερα πῶ δὲ τὰ βόλεψα.
Καὶ τὸ βράδυ ἄρμα δὲ πέρασα νὰ δῶ τὴ μυστικὰ εἰκόνα, τὸ μικρόδιφο ποὺ μὲ κάνει νὰ φανταζόμαι τόσο πρωτοκὴ τὴ φύσι, εἰπιδὴ ἔχει σῶμα καὶ ὅλαι τὴ ὀμίρφιὰ αἰσθάνομαι μὲ τὰ χέρια μου τὰ κόκκαλα τῆς ράχης της ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴς σάρκες, καὶ εἰπιδὴ κοιμᾶται αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ βλέπω πῶς δὲ δὲ κοιμᾶται πάντα. Θὲ κυττάξω μήπως αὐτὸ τὸ μικρούτσικο τὸ ὄμορφο καὶ φυσικὸ σῶμα μοῦ κάθε τίποτε μιὰ τὰ μυστήρια τῆς φύσης, τῆς φύσης μου, ποὺ τόσο ἀπουσιὰ εἰπιδὴ δὲν βρῆκε πῶ νὰ ἁρμονιοθῆ μὲ τοὺς ἀνθρώπους.
Μικρὸ κορμὶ ποὺ μπορεῖ ὁποιοσδήποτε νὰ τὸ δῆ καὶ νὰ τὸ ἔχη, πόσα πράματα μπορεῖς νὰ μὲ μάθης καὶ πόσο σ' εὐχαριστῶ γι' αὐτό, ἂν ἤξερες. Βιβλία ποὺ δὲ σὲ μερόνουν χωρὶς νὰ κοιτάξουν τίποτε ἀπὸ κεῖνα ποὺ τοὺς μαθαίνεις. Μὰ ἐμὲ ποὺ δὲ σ' ἔβγαλα μαγγίας μέρες πόσα, πόσα δὲ σοῦ χρωστοῦσα χαρὰ.
Μικρὸ κορμὶ, καὶ μήπως καὶ σὺ ἡ Ἴδια βρῆς τὶ καλὸ κάνεις σ' ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ σὲ κοιτάξουν;

Κ' ἔπειτα θὲ ταχτοποιοῦσα τὸν ἑαυτό μου καὶ θ' ἄναβα, ἀφοῦ βάλω ὅλα τὰ χρήματα τοῦ διαμαντιοῦ μου, ποὺ μάζεψα τόσο πρωτοτὰ καὶ τώρα, θὲ γράφω τὸ βιβλίο μου, τὸ δρόμο τῆς ψυχῆς μου, καθαρὰ σὰν τὸ διάφανο νερό. – Θὲ τὸ πετύχω. Ναί. Ναί.
Κατὰ τὸ πρωί, πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, ἔγιναν ἀπὸ τὴν κουράστα τὰ ὄνειρά μου καὶ κοιμήθηκα.

<u>Δεύτερη πράξη</u>. Στὴν ἴδια κατάσταση.

Ἡ Μέρα εἶν' ἀπόψυχη. Πρῶτα πρῶτα φάνηκε μεγάλη παρὰ ποὺ μεγάλη ἡ νυχτερινὴ ἀπόφασι. Ὕστερα ὅμως σιγὰ σιγὰ τὴν ξεκαρδίστηκα. Τόσο ἤθελα νὰ ζήσω μέρες μέρες μὲ τὴν ἤσυχη τῆς φύσης χωρὶς φροντίδες μεταβάλλοντας χρωμάτων. – Δὲν μπορῶ νὰ ζήσω καὶ μοῦ δανείζουν ἀδιάφορα, πρέπει νὰ δίνω πίσω ἕκατο ποὺ δανείστηκα, ἢ κομμὸ δάκτυλα τοῦ ἀνθρώπου ἂν τὸν ἔχεις μέρα πίσω νὰ ξεκαθάρη ἀπὸ τὴ φτώχεια τῆς ψυχούλας φωνῆς του. – Θὲ δὲ τὸ μάθουν ἀμέσως οἱ ἄλλοι, ἡ μητέρα μου ποὺ δὲν ἔχω πιὰ τὸ δικάσει καὶ ὅλαι τὸ μάθη θὲ εἶν' ἀρκετοὶ οἱ λόγοι ποὺ θὲ τοὺς πῶ, λόγοι δυνατοὶ μὲ νὰ πετύχης ἕνα πρωτό

πετραδάκι που μόνο του δεν άξιζε τίποτε παρά μόνο μι' τη μάγγι του σαν κάτι κι' υπόφερε βεβαιότη τη ύπαρξή του. Και μ' αυτό τι κέρδισα εγώ; Μ' άρεσε να τ' βλέπω. Μ' άρεσε να τ' έχω, να' ξέρω δικό μου. Μα' τι γελοία χαρά είν' κείνα μπροστά στις άλλες τις χαρές τις κόσμου να' μη μετρά μια' μέρας μέρας χρήματα και' να' κουνιέται όπως θέλω για' να καθαρίσω λίγο τη ψυχή μου. Θα' μ' βοηθήσει κάπως: ο Αγέλης. Ψυχή μου, υπάρχει τίποτε άλλο σάν κόσμο παρά' ίσο; Ίσκιοι πρέπει ν' αντιπαλεύω τα' μέρατα που μ' προσέρουν αλλά βρίσκομαι στην κοσμική θέση που δώσαν οι γονιοί μου και θέλουν να' τη διατηρήσω. Αυτό είν' πολύ δυνατός λόγος που θα' τους πάει βέβαια. Αλλά' δε' πλεονεκτούν πάω ένα μέρα κοσμική τιποτένια χρήματα. Αλλάζω δεν είχα ούτε αυταί;
Βρέπω τ' αποφάσεμα μα' τα' πάω στον Αγέλη. Αυτός θα' μ' βοηθήσει κάθε να' κοιμήσω το πεταράδι. Μόνο μου δεν τα' βγάζω αρκετά καλά' αυτά' τα πράματα. Αυτός ο Αγέλης θα' μ' καταλάβει. Θα' τω πω πω θέλω μα' λίγες μέρες νάχω μιαν κόσμη' άγραφη, και' βολεμένο. Ίσκιοι' και' αυτός είν' βολεμένος θα' μ' καταλάβει, θα' μ' καταλάβει δυνατά και' θαύρει κάποιον που να' δείχει ένα διαμάντι. Όσο όμως πλησιάζα σπίτι του, τόσο μ' βασανίζει κάτι, μ' τραβούσε από τ' φόβο μου, και' έχανα από τ' μυρωμό τους λόγους που υπάρχουν και' που μ' γέν πω πρέπει να' κουμήσω τ' διαμάντι. Δε' μ' ήπιαν ούτε ένιωσα οι ίδιοι λόγοι που ήταν τόσο δυνατοί πριν, που δε' μπορούσα να' κοιμήσω σε' σπίτι κόσμος, κι' ήθελα αρέσω, τώρα, να' πάω να' βρω τον Αγέλη. Και' ένοιωσα σε' μυαλό μου τα' λόγια που θα' τούλεγα, και' όσο έφτανα πιό κοντά στην πόρτα τ' σπιτιού του, τα' μπρόσνα. Ένα πράμα ήπιθυμούσα: να' μην είν' σε' σπίτι ο Αγέλης. Γιατί' να' μιλήσω πίσω, αυτό δεν τ' ήθελα. Είχα αποφασίσει, τέλειωσε. Ήθελα στην άλλες τις χαρές αυτής της κοσμικής να' προσέχω και' τη χάρη που έχει μα' μια η κοινωνία πω ένα κάτι δύσκολο, ένιωθε δύσκολο να' κάνεις κάτι τι που δεν τ' ήμπορέσουν οι μέρες σου ένα άνθρωπο. Με' την πράξη αυτή θ' αποδείχνα πως μπορώ, έχω αρκετή δύναμι, να' σπάω καμμιά φορά τα' σκοινιά' που μ' έχουν δεμένα οι άλλοι, αυ-

μορφώνω τὴ διατήρηση τῆς κοινωνίας. Πάντα κάνω
τὴς ὀραματίς μου πράξης ὅπου τὴς δείχνει τὴ κοινωνία, μετὰ
βαρύνομαι τὴς φωνὲς γύρω μου, καὶ μετὰ εἶμαι ἔτοι εἰλικρινὴς
νὰ κάνω ὅπου δείχνω ἐμὲ τὴς πράξης μου τὴς ὀράματς. Ἀλλὰ
κάνω καὶ μιὰ φορὰ μιὰ πρᾶξη ὁραματὴ ἀντίδρασα ἀπὸ τὴς ἰδέες τῶν κοσμῶν. Θὰ τὴν κάνω
κρυφὰ στὴν ἀρχή, ὡς ποὺ νὰ μὲ ἀναγνῶσουν. Γιατὶ ἂν
τοὺς εἶχα ἀπὸ πρὶν πῶς θὰ τὴν κάνω, θὰ φοβόμουν πολὺ
πολὺ καὶ τότε ἀπὸ βαρεμὸ μὲ τὴν ἀντίσταση τους δὲ
θὰ τὴν ἔκανα. Δὲν εἶμαι ἀρκετὰ ἐπιρρεπὴς ὅπως
νὰ μένω μεταρρυθμιστὴς τῆς κοινωνίας, ἄλλες τὲ καὶ ἂν
ἤμουν ἴσως δὲ θὰ μπόρεσα μεταρρυθμιστὴς μετὰ μὲ
φαίνονται πρόσκαιρες οἱ μεταρρυθμίσεις. Ἀφοῦ ἔχασαν ὡς
ἔμφυτα οἱ κοινωνίες δὲν ὦν ἀνάγκη καὶ τὰ ἐξαφανίζουν
νὰ ὑπάρχουν. Ὡς αὐτὸ ἔχει φτάσει τὸ μυαλό μου
σήμερα. Μὰ προβλέπω παρὰ πέρα ἕνα φῶς – μετὰ
πάντα ὑπάρχει κάτι παρὰ πέρα, ἡ δὲν ὑπάρχει τίποτα –
βλέπω ἕνα φῶς, βλέπω σὰν ἕνα ὄραμα τὴ ζωὴ νὰ ἐξαφα-
νίζουν ἡ ἔκπτωσα ἀπὸ μένα, καὶ μὲ φαίνεται πὼς θὰ δείχνει
ἴσως ἀργότερα νὰ ἐξαφανίζουν οἱ ζωὲς τῶν κοινω-

νιῶν καὶ ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατό μου, θὰ δημιουργήσω νὰ
γεννήσω ἡ ἐγὼ ἕνα παιδὶ καὶ νὰ τὸ ἀφήσω – θὰ τὸ
κάνω ἀθάνατο – σύμβολο τῆς ἀθανασίας μου, θυμᾶσαι
τὴ ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου, τὴ ἀνθρωποσύνης.
Καὶ ἄρα μ' ἀναγνῶσεις οἱ μητέρα μου πὼς ποὺ πονᾶ τὸ
θυμάσαι, οἱ πράξη θὰ εἶχε τὰ καρφωμένη. Θὰ μοιάζει
καὶ κλίση, ἡ ἐγὼ θὰ μοιάζω ὅμως ἐπιστὴ θὰ μοιάζει.
Ἀλλὰ θὰ τῆς ~~τὰ~~ πὼς τοὺς μόνους ποὺ μ' ἀγάπησαν
νὰ κάνω ὅτι ἔκανα καὶ σφάλματα θὰ τὸ βεχάσω.
Ἡ μόνη μου μὰ τὴ μόνη τῆς μητέρας μου θὰ ἦταν μιὰ τὰ
φωτὴ καὶ σ' αὐτό, ὅπως σ' ὅλα, πὼς τίποτε δὲν ὑπάρχει
ἐκχάριστο χωρὶς τὸ δυνάρεστο κοντά του.
Χτύπησα τὸ κουδούνι. Ὁ Ἀλέξης δὲν ἤταν σπίτι του.
Καὶ ἕνα βάρος ἔπεσε καὶ μὲ βεβάρωσε. Ἔλεγα πάντα
ἂν ὡς ποὺ νὰ τὸν ἰδῶ ἄλλη μέρη, δὲ θὰ τὸ κάνω.
Εἶμαι ἐλεύθερος ν' ἀλλάξω μέρη.
Καὶ πῆγα κλίση τὴ μέρα μὲ σοκαρισμένες μεγάλες καὶ
μικρούς, ὡς ποὺ κουράστηκα, ἡ ὅταν πήγαινα
ἀργὰ νὰ κοιμηθῶ, ἤμουν μικρός, ἀδύνατος, βαρεμένος
ἀλάφιος, ἐπειδὴ εἶχα δὲ μεμονωμένος ἀνθρώπους καὶ

μ' φάρανε.

Πράξη τρίτη. Στα' ίδια κατάδικα.

Ξύπνησα αργά και' πονεμένα. Και' ήμουν θυμωμένος με' τους άνθρώπους. Άφησα το' δισμάντι να' κοιμηθή πριμένοντας το' βράδυ. Άφου' ο Αγέρας δεν ήξε χαιρ δα' ήξη απόψε. Και' στης δύο ήξε, να' δή τους δικούς μου. Να' του το' πω όλα τ' φεύγουμε μαζί; Να' πάω να' κοιμηθώ βιχωμένος και' δισμάντι και' ψυχή δική μου; Πρέπει στη' στιγμή που δα' φύγη. Τότε θ' αποφασίσω. Η ώρα είν' καμωμένη πάρα πολύ μαυρωμένη για' να' μπορή ο άνθρωπος να' αποφασίσή, όσο δικιμένος. Η στιγμή είν' πολύ για' τους αποφασισμένους.

Όταν έφτασε ο Αγέρας και' ήμουν στην πόρτα μαζί του, του γέω· «Πού δα' πάς;» – Αγέρας· «στην πολιτεία, ξένε μαζί μου» – «Σταύσου να' πάρω το' καπέλο μου». Και' πήγαμε μαζί. Αλλ' ήξε η ίδια φίλος που μας σύστησε στ' την παρουσία του. Μείνανε.

Ο Αγέρας δε' με' βέρει και' με' συμβουλεύγεται να' γέω ποιητικός λέει «Τι κάθεσαι και' διαβάζεις όλη μέρα στην κάμαρα σου. Άρεστα' διάβασες». – «Δε' με' βέρεις, τι' θέλεις;»

Και' με' φόβο του ξέβγαλα μερικά' ψιχουλα του ξανσιόν μου και' είπα πως είμαι εξαιστός, αλλά' και' ενέριγε μερικά'.

Έφυγε ο φίλος. Φύγαμε και' μεί και' κάθε φαίναμε στην πόρτα του σπιτιού μου του γέω – και' τότε βαστουλωθήκαμε και' κάναμε μερικά' βήματα, – «Λάβαμε γράμμα του Νίκου. Του πονέσανε τα' μάτια. Πες δα' ήθελα να' έρχοντανε μέχρι εδώ». Είχα πάρει την απόφαση. Μιλώντας για' το Νίκο δε' δα' ήταν δυνατό τα' μη' φτάσουμε στα' χρήματα. Είχε πάντα αυτός ο ευφυμερίνο τόση έμπνευση. Ξαναφτάσαμε στην πόρτα του σπιτιού μας και' έδωσα το' χέρι μου στον Αγέρα, αποχαιρετώντας τον. Είχαμε πει πως είν' πρέπει να' μείνη ο αέρας μου χρήματα για' να' δώδη πίσω και' να' βαφαρόμη.

Όταν έφυγε ο Αγέρας τον είδα από την πόρτα μου μόνο «Έχω δύο δεκάρες. Θέλω να' το πουλήσω, και' να' σταίλω τον Νίκου.» – «Θέλεις;» – «Βοηθήσε με. Ε' δώσε καμμία' τα' πράγματα. Γιωρίγης χρυσοχόος». Και' είπε πως θέλει πολύ πρόθυμος να' κάνη ό,τι μπορεί. Εγώ έφυγα και' ήταν πρόα τα' χέρια μου. Αποχω-

ρτιοτήματα. Πῆμε στὶς παράμερά μου καὶ ἄνοιγα ἕνα βιβλίο. Τὸ ἴδιο δύσκολο εἶχε κι αὐτό. Τώρα θὰ πῶς νὰ τὰ κάνω τὰ πράγματα. Δὲν ὑπάρχει πολὺ δυσκολία. Ὅτι μόνο τώρα θὰ εἶναι ὁ μηχανισμός τῆς ἀγάπης ἐνός διαμαντιοῦ κατὰ τοὺς γνωστοὺς νόμους.

Πολλὴ ὥρα τὴ νύχτα δὲν κοιμήθηκα. Κ' ἔκανα κουράστηκα. Δὲν συζητήσαμε πολὺ τὶ θὰ ἔκανα μὲ τὰ χρήματα. Συζητήσαμε πῶς θὰ τὸ κουβεύουν τὸ διαμάντι ὁ Ἀγέλης.

<u>Πρωΐ τετάρτη</u>. Τὸ πρωὶ ἔρχεται ὁ Ἀγέλης καὶ μὲ μετὰ μεγάλης πανευφορίας μὲ τὴν εἰδήσεις τοῦ πειρατεύου. Καὶ μὲ μὲ κάποια εἶχε μιὰ φιλενάδα, γυναίκα ἐνός πλούσιου. Αὐτὴ τὸν ἀγαπᾶ πολὺ καὶ ὁ ἄνδρας της ἔχει πολλὰ χρήματα. Ἂν ὁ φίλος τοῦ Ἀγέλη πάει καὶ τῆς πεῖ πῶς ἕνας φίλος του ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μεγάλα χρήματα καὶ θέλει νὰ κουβεύει ἕνα διαμάντι ὡραῖο, χωρὶς νὰ κουβεύει, ἡ φιλενάδα του θὰ τὸ πεῖ στὸν ἄνδρα της ποὺ μπορεῖ νὰ τὸ ἀγοράσει.

Τί μέρα μεγάλη καὶ πολλὴ μὲ νὰ εὐχαριστήσω ἐγὼ τὴν ψυχή μου! Εἶπα τὸν Ἀγέλη: „Μὰ δὲν μ' ἄρεσε αὐτὴ ἡ

intrigue. Ἐγὼ εἶπα νὰ τὸ κουβεύουμε, ἀλλὰ εἶναι ἀδιαμαντοποίηση, ὄχι στὸν ἄνδρα τῆς ἐρωμένης σου." — „Τί θέλεις; Δὲν θὰ τὸν κάνεις βιαστικὰ νὰ τὸ πάρεις. Θὰ τὸ πάρεις ἢ τὸ δίνεις". — Ὁ σκοπὸς μιᾶς ἐπιθυμίας μου ἐκπληρώνεται ἡ intrigue. Ἤμουν εὐχαριστημένος ποὺ εἶχα τὴ δύναμη νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἀπόφασή μου. Τώρα μὲ διασκέδαζε ἡ ἰδέα πῶς εἶναι πειρατεύει ἡ ἡδονὴ τῆς τύχης, καὶ συζητήσαμε πῶς ἡ φιλενάδα τοῦ φίλου τοῦ Ἀγέλη ἀγαπᾶ αὐτόν, πολὺ καὶ πολὺ μὲ νὰ βρῶ ἐγὼ νὰ κουβεύω τὸ διαμάντι. Ἡ γυναίκα μὲ νὰ μὴν δυναστεύει ἐνός ἀνθρώπου ποὺ ἀγαπᾶ θὰ βοηθοῦσε ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς νὰ ἀγοράσει τὸ διαμάντι. Μὲ μὲ νὰ μὴν ἀναπαυθεῖ ὁ ἐρωτεύς της ἀπὸ τὸν ἄνδρα της θὰ ἔφερνε ἕνα χρυσοχόο ποὺ αὐτός θὰ φαίνεται πῶς κουβεύει τὸ διαμάντι. Ἡ φιλενάδα τώρα μὲ τὸ φίλο της, ὁ φίλος της μὲ τὸ φίλο του, ὁ φίλος του μὲ μένα, κι ἐγὼ μὲ τὴν ψυχή μου. Ἡ intrigue αὐτὴ εἶχε πολλοὺς κινδύνους ποὺ μὲ διασκέδαζαν, ἐκεῖνος μὲ ἔμπαινε μὲ ἔμπειρη ὁ κυρίας, καὶ μὲ ἔνιωθε.

Τὸ βράδυ μὲ πρόσκαλεσε νὰ φάω μαζί του, ὁ Ἀγέλης. Τοῦ εἶπα πάλι πῶς ἡ intrigue δὲν μ' ἄρεσε καὶ αὐτός

μι' καθηλώχαμε. Μιλήσαμε για τον ήλιο.
Ύστερα πήγαμε στις αδελφές μου. Ήταν ένοχοι να μιλήσουν
για την αγάπη μου για τη μητέρα μου και είπαν ο
Αγέλης πως «Δεν τη δείχνεις όλως». Όλοι σιωπήσαν
και μ' κατηγόρησαν σιωπηλά δίνοντάς μου αρκετά.
Έτσι πως σκέφτηκα τώρα η μητέρα μου και κατάλαβα
πως η αγάπη δεν είναι ένιωθο που δείχνει κανείς η ένιωθα
που μένει μαζί μ' τη μητέρα του.
Αλλά σηκώθηκα το διαμάντι. Πόσο θα 'τη χρειάζοντο αν το
πουλούσα. Μια χαρά τη είχα πει μα 'κα' πάλι πως θα' πουλήσω το διαμάντι μου μα' κα' ταλιάξω, και κείνο το
πόνεμα και τη άλλη μέρα ήλθε στην κάμαρά μου για
κα' μ' ξύπνησε μόνο και μ' ρώτησε. «Δεν είν' αγκάλια
που το πούλησες». Η' άποψή' τους ~~μου~~ μου ήταν φυσιο-
λογική από μικρονικό.
Καθώς πορεύαμε ο Αγέλης σκάλισε το χέρι του,
που τον είχε κα' χέρι αύριο το διαμάντι μαζί' κόψι-
βε ο άνδρας τη χέρι του χτυπώντας τη πέτρα
στο διαμάντι. Ώστε ένα πέταλα χαμένα' η ένωσα.

Μ' είπε ο Αγέλης – «Λοιπόν, αν δεν αγαπάς μάνα, μου
το χέρι αύριο». Αυτή η φράση μ' βοήθησε κα' θυμήθω μάνα. Η ίδια τη μητέρας μου, και τη άπο-
χία μου αν το πουλούσα και τη το έκρυβα, και δεν
τη το ένιωθα πάρα ύστερα από πολύ καιρό, και η
ίδια τον πόνο δύσκολο θα μ' ήταν κα' ~~και~~ σκέφτω τον
Νίκον χρήματα μα' κα' άλλη (χωρίς κα' το μαθαίνω)
και πόνο δύσκολο κα' αποχώ και κα' κρύβω, έτσι χάνω
τόσο κόπο κα' μη κάνω λάθος και κα' μείνω ήσυχος
η κα' μη κρύβομαι, μ' ήξερε τόσο γυναίκα που
πάω μ' είπε ο Αγέλης «αν δεν αγαπάς μάνα»
είχα κι' όλας αγάπη, και πάω τον θο' έκρυφα στην
αρχή, ώς που κα' φτάσουμε στην πόρτα τον σπιτιού
μας. Τον έκανα: «Βέβαια δεν είν' ανάγκη αποφάσεις.
Ήθελα κα' το κάνω μα' το Νίκο η μα' μένα. Και ο
Νίκος μπορεί κα' βρει χωρίς κα' χρήματα που θα' τον
σκέφτω. Κ' εγώ.»
Στην πόρτα του σπιτιού μας ο Αγέλης είπε:
«Ώστε μου δίνεις αύριο, η' τώρα γι' αποφασίσεις;»
«Τώρα. Δεν θα' το πουλήσω.»

Πῆγα στὴν κάμαρά μου κουρασμένος ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ εὐχαριστημένος γιὰ μιὰ δεύτερη ἡμέρα νὰ κρύψω τίποτε. Πεύκια καὶ κοιμήθηκα ἀμέσως.

—

Ἰουλίου 4. Δὲν μὲ φταίει ὁ κόσμος τῆς σκέψης μου γιατὶ δὲν εἶμαι ἀρκετὰ ἔξυπνος καὶ ἐξελιγμένος ὥστε νὰ τὸν κυνηγήσω κάθε μέρα. Καὶ βγαίνω περίπατο κατὰ τὴς ἄλλες experiences ἐπειδὴ μὲ πιάνει ἡ γνώση πὼς δὲν εἶμαι ἀρκετὰ ἔξυπνος νὰ μὲ σύρω στὸν κόσμο τῶν καθαρῶν πνευμάτων. Ἀλλὰ πάντα μανάρχομαι στὸν κόσμον αὐτόνε, ἀφοῦ περπατήσω γύρω στοὺς ἄλλους, καὶ κλείνω ὀπ' αὐτοὺς μερικὰ μάφορα ποὺ νὰ ἐφέρνω μαζί μου στὸν κόσμο τῆς σκέψης καὶ νὰ χύνω καὶ νὰ κάνω σκέψες, ν' ἀφομοιώνω.

Ἰουλίου 10. Τί ἀτυχεῖς ποὺ εἶναι ὅλ' οἱ ἄνθρωποι γύρω μου. Ποιός θὰ μὲ βοηθήσει νὰ γίνω τίμιος;
Εἶμαι μόνος μου, μόνος, κατάμονος. Ποτὲ νὰ μὴ μὲ γείψῃ ἡ δύναμι νὰ βοηθῶ τὸν ἑαυτό μου. Ἔχω αἰτία κακίας δὲν εἶμαι ποὺ θὰ μὲ βοηθήσῃ.

Ἰουλίου 13. Τί ἄλλο εἶναι ὅλη ἡ ζωή μου πιὰ τὸ νὰ ὑποφέρω;
Ἐτὸ τέλος θὰ ὑποφέρω καὶ τὸ θάνατο γιὰ νὰ μὴ φταίω πουθενά. Τότε μόνο θὰ παραμερίσω ποὺ δὲν εἶμαι ἀθάνατος ὅταν ἀγαπήσω ὅλα τὰ ὄντα, ὅταν γίνω ἄπειρος, γιατὶ τότε θὰ καταλάβω πὼς αὐτὸ τὸ κορμί δὲν εἶναι ἄτομο, ἀλλὰ μιὰ στιγμὴ τοῦ συνόλου ποὺ λέγεται κόσμος. (Δὲν ἡ Λέξ. 13)

Ἰουλίου 24. Εὐτυχῶς πέρασε ἐπιτέλους ὁ καιρός ποὺ ἡ συνείδηση τῆς διαφορᾶς μου ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τῆς κοινωνίας ὅπου ζῶ, καὶ ἡ ἀμφιβολία ἂν εἶναι σωστὸ νὰ ὑπάρχῃ διαφορά, καὶ ἡ vermouance νὰ ἀφομοιώνω μ' αὐτοὺς ποὺ ἦταν διαφορετικοὶ ἀπὸ μένα, μὲ ταράζαν μὲ περίεργο εἶδος ἀπονοχίας ἀρρωστιάρικης (malaise).
Τώρα δὲν ἀπονοχῶ πιὰ τόσο. Βλέπω τὴ διαφορά καὶ δὲν ἀμφιβάλλω πὼς εἶναι σωστὸ νὰ ὑπάρχῃ. Κρατῶ τὴ θέσι μου καὶ ἀφίνω τοὺς ἄλλους στὴ δική τους, δὲν ταλαντεύομαι πιά, κι ἔχω καὶ πάντα ἰσορροπία στὴ δύναμη τῆς δικαιοσύνης μου καὶ στὴς δύναμης τῆς κοινωνίας, ἔχω ὁ ἀποχωρισμός (ségrégation) κι ἡ τοποθέτηση τῶν δυνάμεών μας.
Εἶμαι πιὸ βέβαιος πὼς ἔχω δίκιο ἐγώ. Βλέπω ὅμως κι τὸ δίκιο τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἰούλιος 25 (Συμπέθερα τῆς 13 Ἰουλίου).

Ὁ ἀγροτικός εἶναι βίβαια κι' αὐτός ἐγωιστής ἀλλά ἴσως εἶναι τό καλλίτερο εἶδος γιατί εἶναι χρήσιμος ἐγωιστής γιά τούς ἄλλους. Θά' τόν ἀποχτήσω ἐπειδή μέ ποντῶ πάρα πολύ ἐνῶ δέν εἶμαι ἀθάνατος ὅπως τό ἐπιστεύουν οἱ χριστιανοί κι' τόσοι ἄλλοι. Ἄρα ὅμως καταλαβαίνω πῶς τά παιδιά μου εἶναι ἐξακολούθηση τῆς ὑπαρξῆς μου τῆς ἰδικῆς, κι' ἐγώ εἶμαι στέλεχος τοῦ πατέρα μου καί δέν εἶμαι ἄλλο παρά κρίκος μακρόστενος, σιμμή τῆς ἀνθρωποφύλης - τούτη θά' ἴδω ἄλλον εἶδος ἀθανασία καί ὁ νοῦς μου θά' πάψη. Τώρα τό καταλαβαίνω κι' τό αἰσθάνομαι κάποια ὑπνάτα. Πρέπει ὅμως νά' τό αἰσθάνομαι ὅλη τήν ὥρα, μόνο σκέφτομαι τί εἶμαι. Γιατί μέ χαίνει σφαλερή ἡ ἀντίληψη τοῦ ἑαυτοῦ μου ἡ ἀφιλή, πῶς εἶμαι δυναμή ἄτομο. Θά' εἶμαι τελειότερο ἄν βγῆκα τόν ἑαυτό μου κρίκο ἡ σιμμή τῶν ὀργανισμῶν πού γίνεται ἀνθρωποφύλη, δυναμή ψυχή τοῦ ἀνθρώπου στή γῆ.

Ἰούλιος 31. Je voudrais écrire un livre qui s'intitulerait « Par delà le plaisir et la douleur, Approfondir cela, comme disait Beyle.

Αὐγούστου 3. Ἄρχισα νά πιστεύω πῶς ὅλα εἶναι ζωντανά καί ἔμψυχα. Τώρα, ἐπειδή ἐπιστεύω πῶς ὅλα εἶναι ἀποτυπώματα μαυρῆς συνήθειας, ἀποπάω νά' διορθώνω μέ νέες συνήθειες τίς παλαιές δυναμή ἐπιρροές πού ἔχω ἀπό τούς προγόνους κι' ἀπό τά μυήματά μου. Βίβαια βαραίνουν βεβαιά οἱ συνήθειες τῶν προγόνων μου, δέ μπορεῖ ἐλεύθερος. Ἀλλά ἄν δέν εἶν' ἔμψυχο· ὅλ' ἀποχτιοῦνται, καί πολεμοῦνται τίς προγονικές συνήθειες ὅταν μεγαλώνεται κανείς, ἐμφάλλεται γιά ν' ἀποχτήσουν οἱ ἀπόγονοί μου τίς καλλίτερες συνήθειες ἀπό εὐκολία. Ἀπ' ὅλες τίς συνήθειές μου, κακούρκες κι' καλές, πάντα βγάζει κάτι στούς ἀπόγονούς μου.

Πρίν ἀπελπίζουμαι πού δέ ἤμουν ποιητής καί γελάλεμαι πῶς μπορεῖται κάποιος ἤτανε. Ὕστερα καταλαβα πῶς μέ τήν καλλιέργεια τοῦ μυαλοῦ καί τῶν στίχων γίνεται κάποιας ποιητής κι' ἄν ἔχει δυνατία στή ἔκφραση τῶν αἰσθημάτων του. Καί τώρα βάλθηκα νά' κάνω στίχους. Ἄν καταλιάνουμε ἀπό συνταγματά δ' ἔκανα καλούς στίχους κι' δ' ἔκανα καλή ἔκφραση τῆς κατάστασης πού ὑπάρχει μέσα μου ἀπό τίς καλλιέργεια

που ήταν η τιμωρία της ψυχής μου.

Αγγ' έχω και πολλά άλλα να κάμω μ' αυτό δε μ' αφήνουν πολύ
τους στίχους. Σκλαβίζω κάθε μέρα την ψυχή μου από τις
8 - 10 το πρωί και από τις $1\frac{1}{2}$ - 5 σχεδόν, τ' απομεσήμερο. Αλλά δεν έχω πάντα τήν ίδια διάθεση· δεν είμαι αδύναμη μηχανή ή σιδερένια, είμαι μονάχα <u>νευρική μηχανή</u>. Λοιπόν όλες αυτές τ' ώρες δεν είν' καρπερές.

Κι' όλες τις άλλες ώρες της μέρας ή τής νύχτας σκλαβίζω τήν ψυχή μου από συνήθεια κ' ευχαρίστησι, όταν δε μ' ήμπορούν πάρα πολύ οι άλλοι. Όταν μ' ήμπορούν οι άλλοι τότε τους βλέπω σάν ήμπόδια, και τους σιχαίνομαι ακόμα περισσότερα μόλις βρεθώ μόνος μου ή τους βλέπω άν δεν μπορεί το ήμπόδιό τους να μ' ήμπορεσή τίποτε καινούριο.

<u>Αύγουστου 5.</u> (Συνέχεια τής 31 τ' Ιουλίου)

Η χαρά και ή λύπη δα' υπάρχη όσο υπάρχει φυή και δα' είν' πάντα υποκειμενική (δηλαδή χωρίς το ίδιο πρόσχημνο).

Τόν πόνο (λύπη) δα' τόν κάνης χαρά. Θα χαίρεσαι πολύ ποιός ήπιοδή θα βρής πώς ο πόνος σε κάνει καλύτερο. Άν ή χαρά είν' ήκπομένη μιάς ανάγκης, ή λύπη πρέπει νά

μίνη ανάγκη και ή εκπλήρωσή τους δα' είν' πάλι χαρά.

Δε λυπούμαι τόν πόνο και δεν τόν αποφεύγω. Αλλ' ο πόνος όπως κι' ή χαρά μ' ήμποδίζουν συχνά να συλλογίζομαι. Γι' αυτό δε θέλω να τα' έχω όλη τήν ώρα. Είν' χρήσιμα και μάς κάνουν να βλέπουμε πράγματα που ή λογική ή καλλίτερα δεν αισθανόμαστε. Αλλά καλλιά φορά (μέση ώρα) χρειάζεται ήσυχη σκέψη χωρίς χαρά και λύπη.

Πρέπει λοιπόν να μπορής να βγαίνης και λύπη και χαρά όταν θέλης να συλλογιστής. Πάλι δα' βγαίνουν σε γίγο· εύκολη δε χάνεται, (αφού έχουμε μπή οι άνθρωποι κακία). Ώστε πρέπει να μπορής να τα διώχνης από μέσα σου γίγο. Μα' και ή συλλογιά μένει χαρά, δηλαδή ανάγκη ή εκπλήρωση τής ανάγκης, είν' ένα είδος μορφίνης, πάθος. Είν' το ίδιο πάθος που έχω. Αφού είν' χαρά ή σκέψη, για' τήν (νά) τήν έχω αυτή τή χαρά· γι' αυτό πρέπει νά βγαίνω τής άλλες λύπες και χαρές (για' να' έχω αυτήν πιο καθαρή και τέλεια).

Δεν υπάρχει λοιπόν τίποτε έξω από τή χαρά κ' τή λύπη· Όλα μπορούν νά γίνουν <u>χαρά</u>. (ή λύπη τής χαρά τους καθώς είπε ή νύχτα).

Δεν υπάρχει λοιπόν τίποτε έξω από τή χαρά·

ὑπάρχει τὸ περιεχόμενο τῆς χαρᾶς, ποὺ διαφέρει κατὰ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸ ὑπάρχει μόνον ἀνικανοποίητα, δηλαδὴ δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον ὅταν τὸ συμπεράσματα ξεχωρισμένα ἀπὸ τὴ χαρά.
[Ἡ χαρὰ ὅμως στὸν κάθε ἄνθρωπο ἔχει βαθμούς, δηλαδὴ τὸ περιεχόμενο τῆς χαρᾶς διαφέρει κατὰ κατὰ τὴ περίσσεια, καὶ τοῦ δίνουμε περισσότερη ἀξία ὅσο περισσότερη χαρὰ μᾶς δίνει. – Καὶ πάλι τὸ περιεχόμενο αὐτὸ μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἀνικανοποίητα μόνον ὅταν τὸ συμπεράσματα ξεχωρισμένα ἀπὸ τὴ χαρὰ ποὺ δίνει.]

Ὑστερα, « Un homme qui flottait souvent, plein d'anxiété, entre la crainte et l'espérance, étant un jour accablé de tristesse, entra dans une église; et, se prosternant devant un autel pour prier, il disait et redisait en lui-même: Oh! si je savais que je dusse persévérer! Aussitôt il entendit intérieurement cette divine réponse: Si vous le saviez que voudriez-vous faire? Faites maintenant ce que vous feriez alors, et vous jouirez de la paix.
Consolé à l'instant même, et fortifié, il s'abandonna sans réserve à la volonté de Dieu; et ses agi-

tations cessèrent.
Il ne voulut plus rechercher avec curiosité ce qui lui arriverait dans l'avenir, mais il s'appliqua uniquement à connaître la volonté de Dieu et ce qui lui plaît davantage, afin de commencer et d'achever tout ce qui est bien »
(Imitation de Jésus-Christ L. I. Ch. XXV. § 2.).
Πόσος φορές τὴν ὥρα καὶ τὴ νύχτα ἔχω ἀνάγκη αὐτὴ τὴν ἀπάντηση ποὺ ἔδωσε ὁ θεός στὸν ἄνθρωπο qui flottait souvent. – « Si vous le saviez que voudriez-vous faire? Faites maintenant, ce que vous feriez alors ».
Βέβαια ἂν ἤμουν πολὺ ἥρωας, πολὺ δυνατός, θὰ ἤταν καμμία φορὰ αὐτὰ ποὺ κάνω τώρα νὰ εἶμαι γιμώτερο ἥρωας κι δυνατός. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶμαι γιμώτερο ἥρωας κι δυνατός ἀφ' ὅτι μπορεῖσε νὰ εἶμαι, δὲν εἶν' χόρος νὰ μὴν κάμω ὅ,τι νομίζω καλὸ γιὰ νὰ γίνω καμμία φορὰ ἑαυτοῦ μου. Δὲ φταίω ἐγὼ ποὺ δὲν εἶμαι πολὺ ἥρωας, πολὺ δυνατός. Εἶν' περισσότερο νὰ κλαίω γιὰ αὐτὸ πάντα κι γιὰ χάνω τὸν καιρό μου. Πόσος φορὲς τὸ σκέφτηκα κι πόσος ἀπόφη ἔχω νὰ τὸ σκεφτοῦν.

Αὐγούστου 9. (Συνέχεια τῆς ἀρχῆς τοῦ γράμματος τῆς 5 Αὐγούστου)
Θ' ἀγγάζω ἐγώ καὶ δὲ μ' φαίνουν τ' χαρά τῆ τ' λύπη
ἄπιστα πρισταικά ὅπου μ' φαίνονται τ' καρδιάτη καὶ
τ' καμία".

Δὲ δὲ πάγω νὰ ἀποδείξομαι τὴ λύπη, ἀγγὰ δὲ τὴν ἀπο-
δείξομαι σὰ χαρά. Δὲ δὲ πάγω νὰ ἀποδείξομαι τὴ
χαρὰ ἀγγὰ δὲ δὲ τὴ συγχίζουμαι σὰ χαρά· οὔτε δὲ τὴ
βλέπω ἐπειδὴ εἶν χαρά. Ποτὲ δὲν ἐβλέπω μόνη τὴ
χαρά· βλέπω τὴ γνώση (δηλαδὴ τὴν ἀπώτερη χαρά, ἐκεῖ
πὼ ποὺ δείχνει τὴ καμία ποτέ).

Au delà du plaisir et de la douleur εἶν τ'
βλέπω τῆς γνώσης χωρὶς νὰ συγχίζομαι οὔτε χαρά,
οὔτε λύπη, οὔτε καμία, οὔτε καρδιάτη, οὔτε σαρκίκα,
οὔτε ρουβάκια, οὔτε χρώματα, οὔτε σχήματα, οὔτε γυναίκες
μὲ ἐμένα σώματα μικρά, οὔτε ἀρνὶ ψητὸ τρωγόμενο ἀπὸ
πάνω σὰ πιατάκια κοντὰ σὲ κρυσταλλένιο κρὸ, οὔτε
κυνηγία σὲ σκοπὸ βιβλίων, οὔτε ἀσκητικοὶ ἀγῶν.
Αὐτὰ δὲν τὰ κατάργω· ἀφοῦ ἀπουσιάζουν ὅλα μαζὶ τὴ μὴ
μου, μ' ἀπουσιάζουν ἐμένα. Ἀλλ' αὐτὰ σβύνονται μπροστὰ
σ' ἐκεῖνο ποὺ μ' κάμνει μπροστά μου καλλίτερο: "τ' βλέπω
τῆς γνώσης". Καὶ εἶν καλλίτερο αὐτὸ γιατί μ' αὐτὸ
χωτίζομαι περισσότερο, γίνομαι μεγαλίτερο ἄνθρωπο καὶ
περισσότερο παρ' ἄνθρωπο.

Ὁ πόνος τοῦ ὑπεραυθρώπου δὲ εἶν πάντα κοντά μου;
Δὲν πρέπει νὰ τὸν συγχίζομαι ὅλη τὴν ὥρα μὲ νὰ
κάνω κάθε στιγμὴ ἐκεῖνο ποὺ κοπίζω καλλίτερο μὲ
κείνη τὴ στιγμή. Τ' ἄγγα δὲν εἶν σὸ χέρι μου.

Αὐγούστου 10 Δὲν μπορῶ νὰ δείξω τὴ χαρὰ
δὲν μπορῶ νὰ δείξω καὶ τὴν ὀμορφιὰ τῆ ἀγάπης
οὔτε νὰ ἀγγάζω τὴν ἔκφραση τῶν μαγιῶν μου.
Ἀγγὰ τ' χαρὰ δὲ δὲ μ' ὀδηγεῖ σὲ τίποτε στιγμὴ
μου. Εἶν μόνο μου σὰν κεντρὶ ἀπτιαχείρισο. Ὅταν ἀρ-
χίζω νὰ μ' κατᾶ, λέω· "Ἐκκώθηκε πάλι τὸ ἄσκημο
κεντρὶ νὰ μ' κεντήσει. Ἐγὼ θέλω τὸ περιγράφω· οὔτε τὸ
προσέχω· θὰ πέσω πάλι μόνο του μόλις φανοῦν τ'
ἄλλη δύναμη τ' μεγαλίτερη, τ' ὡραία. Μὲ κεντᾶ σὰν
τὸ κουνούπι τ' τὴ σκλίπα μὰ, ὅπου καὶ τοῦλα, δὲ μ'
ἐμπαίνει τίποτα. Δὲ δὲ κάνω τίποτε ἐπειδὴ μ' κεντᾶ.
Ὅ,τι κάνω δὲ εἶν ἀκλάρτιστο ἀπὸ τὸ κέντημά μου."

Αὐγούστου 11. Ὅταν πονῶμαι κάθε μέρα καὶ κάτω μου-
γρά δὲ ξαναβάζομαι στὸ πονῶμαι μὰ νὰ εἶμαι καθαρός
πάντοτινά καὶ βλέπω πὼς ἀργότερα πάει θὰ ξαναπονέσω
θὰ ξαναμπῶ στὸ κρεβάτι, καὶ πῶς ὅλη τὴ ζωή μου σ' αὐτὸ
θὰ καταντήσομαι, κοντὰ στ' ἄλλα.
Ἔτσι εἶν' ἡ ψυχή μου· ὅταν προσπαθῶ νὰ τὴν καθαρίσω
εἶν' σὰν νὰ τὴν πονῶ ὅπως πονῶ τὸ πρόσωπό μου ἢ τὸ
κορμί μου. Θέλει πρέπει νὰ κορίβω πάλι ἀμὰ τὴν καθαρίσω
(ἢ τὴν θέσω) τέλειωνε τά. Ἂν μπορεῖ νὰ μὲ μιᾶς νὰ
τὴν θέσω τέλεια, τότες, καλά, θὰ ἔβλεπε τὸ μονάκριβο πρόσωπο
τὸ σκοτεινό. Πρέπει ὅμως, ἐπειδὴ εἶμαι ὅπως εἶμαι, νὰ
τὴν κανονίσω κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή, πολὺ ἀχ-
νότερα παρ' ὅτι πονῶμαι.

Αὐγούστου 12. Κάθε μέρα πρέπει ν' ἀκονίζω τὰ ὄργανά μου
μὰ νὰ κοπῶνε καλὰ τὸν κόσμο. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ
τὰ χάσω νὰ σκουριάσουν. Χαίρομαι ποὺ ἔβλεπα τὶς ἐδῶ
ποὺ εἶμαι, καὶ κάθε τι ποὺ ὑπάρχει εἶν' σκέψη.
Διαβάζοντας δύσκολα πράματα κάθε μέρα καὶ συγχρονίζοντας
τὰ ἔπεπα πολύ, ἀκονίζω τὰ ὄργανά μου. Ἂν σκοπός
μου ἡ εὐχαρίστηση ἦταν νὰ μαθῶ νὰ ρίχνω, μὲ τρόπο
τέλειο, πέτρες μαύρα καὶ ἴσια, θὰ καταλάβαινα κάθε
πρωὶ ρίχνοντας πέτρες ἡ ἴσως θὰ μάθαινα, ὕστερ' ἀπὸ
κάμποσον καιρό, νὰ ρίχνω πέτρες καλύτερα αὐτοῦ ὅλων
τοῦς ἀνθρώπους, ἀν εἶχα καλὰ χέρια κι δύναμη πολλή.
Ἔτσι καὶ τὰ ὄργανά μου τ' ἄλλα ἔχαν ἀτάλαντη μορφωτι-
κὴ ἢ ἀποτέλεσμα. Ἐ αὐτὸ χρειαζόμαστε ἡ μεγάλη τῶν
βιβλίων κι ὄχι σπὸ νὰ βάλω μιὰ γνώση μικρούτσικη κοντὰ
σὲ ἄλλες γνώσες, ποὺ βρίσκονται σὲ κεφαλή μου ἀπο-
θαυμάτιες.

Αὐγούστου 13. Ἀμὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποφέρει χωρὶς νὰ
ὑποχωρεῖ, εἶνε βέβαιος πὼς θὰ προχωρήσει, γιατὶ κι ἂν τύχει
κι ὁ λόγος ποὺ ὑποφέρει εἶνε ἀσήμαντος, θὰ πρά-
σει. Κι ἀμὰ πράσει ὁ λόγος, τότε ὁ ἄνθρωπος θὰ δεῖ
πὼς ὑπόφερε γιὰ πρᾶμα ἀσήμαντο, κι ὅτι θὰ ὑποφέρει
πάλι γιὰ τὸ ἴδιο πρᾶμα, καὶ θὰ χρειαστεῖ κάτι πολὺ
σπουδαῖο γιὰ νὰ ὑποφέρει. Κι ἂν καὶ τοῦτο μπορέσει νὰ
τὸ ὑποφέρει χωρὶς νὰ ὑποχωρήσει, θὰ πράσει καὶ πάλι ὁ
λόγος ποὺ ὑποφέρει, κι πάλι ὁ ἄνθρωπος θὰ δεῖ πὼς ὑπό-
φερε γιὰ πρᾶμα ἀσήμαντο, καὶ δὲ θὰ ὑποφέρει πιὰ γιὰ
τὸ ἴδιο πρᾶμα (ἢ θὰ ὑποφέρει χειρότερο) καὶ θὰ χρειαστεῖ

πάει καὶ τὶ σπουδαιότερο γιὰ νὰ ὑπομείνῃ. Καὶ κάποιος ἕνας ὁ ἄνθρωπος προχωρεῖ, γιατὶ μπορεῖ νὰ δῇ πῶς πρέπει νὰ κοπιάσῃ μὲ ἡσυχία τὸν κόσμο, χωρὶς ἐμπόδια πὼς μπορεῖ νὰ φέρῃ εἶδος καιρὸς ποὺ δὲ θὰ ὑπομείνῃ πιά.
Τί εἶδος εἶδος ποὺ ὑπομένομε, μπροστὰ στὴν ὀπαστὰ τῆς πανοτινῆς ζωῆς;
Ὁ μοναχὸς ποὺ ἔγραψε τὴν imitation de Jésus-Christ εἶχε δίκιο ποὺ ἔλεγε: « Il y en a qui sont en paix avec eux mêmes et avec les autres.
Et il y en a qui n'ont point la paix, et qui troublent celle d'autrui: ils sont à charge aux autres et plus à charge à eux-mêmes.
Il y en a enfin qui se maintiennent dans la paix et qui s'efforcent de la rendre aux autres.
Au reste toute notre paix dans cette miserable vie consiste plus dans une souffrance humble que dans l'exemption de la souffrance.
Qui sait le mieux souffrir possedera la plus grande paix. Celui-là est vainqueur de soi et maître du monde, ami de Jésus-Christ et heritier du ciel. »

Κρίνω.

Κρίνω τὴ μαυροφορεμένη
μιὰ μ' ἀνοιχτὸ χαιρό
ἀπὸ μεγάλο βαρεμό
Κοντάρι μόνο τὴ καϋμένη.

—

Μὰ μόνο τίποτα δὲ βγάζει
κ' ἔχει 'ναν ψυχοπιεστό
- ἀπ' τὸ μεγάλο βαρεμό -
νὰ πιάσῃ κείνο ποὺ δὲν πρέπει.

—

Ξεκόψε τὰ χορεμένα τοῦ
μιὰ μ' ἕνα δάχτυλο ψιλό
χορεύει τόνο χαμηλό.

—

Τὸν πόνον ὥρφανα μπροστά τοῦ.
Ἕνας δὲ πόνον ἀφεγό
Βασίλισσα μόνη χαρά τοῦ.

—

Αὐγούστου 16. Διά μιᾶς βόπνισα τή νύχτα, μ' ἄκουσα τόν Ἐρωτικό πού τραγουδοῦσε μί γωνιά καί πρέπει νά φωνάζει, ἐπαίνω, κλάνω, μπροστά στό σπίτι μας.

Κι ὁ Ἐρωτικός δέν εἶχε καμμιάν ἄλλη ἔγνοια παρά τόν ἔρωτά του. Καί εἶδα τόν Ἐρωτικό πού πρέπει νά σταμή στήν αἰωνιότητα μέσα. Καί εἶπα τῶ δέν εἶμαι ἐγώ ὁ Ἐρωτικός. Κ' ἦταν ἡ νύχτα γαλήνη καί δροσερή, μεγάλη ὁ Οὐρανός. Καί ὁ Ἐρωτικός ~~πρέπει~~ ὅλο τραγουδοῦσε, ἐπαίνω, κλάνω μπροστά στό σπίτι μας. Ἦταν τό αἰθέρι τόν σάν ἄκρος πού γυρνοῦσε τό βουνό δυνατά καί καθάρισε τόν κόσμο.

Μισοείδα δύο φορές· Τή φορά τοῦ Ἐρωτικοῦ πού δέν ἔχει ἄλλες ἔγνοιες. Ἐγώ ὅταν ἀγάπησα μιά φορά ἔχω χίλιες ἄλλες ἔγνοιες.

Τή φορά ἐκείνου πού συμμορφήθηκε πό φρέσκο ἀπό μέσα μή πού φωνιά, ἐκείνου πού δέν ἔχει ἀνάγκη πολλή ὥρα μιά νά κοιμηθεῖ μιά ἐκείνα, μιά ἰδέα καί καταλαβαίνοντας φρέσκο ὅλο πνεῦμα, πνεῦμα σ' κανόνες κάποιες, κανόνες ἰδέες, κείνου πού περιγράφει τούς ἀνθρώπους μιά σωρή μή τήν ἄλλη τούς ἔχει βρεμένους μή συμμορφίαι ἄλλα.

—

εἶδα τόν Ἐρωτικό πού περπατοῦσε μιά σωρή στήν αἰ-
-ωνιότητα μέσα.– Ἐπάνω τή βγῆκε μά πόσο μ' ἄρεσε νά
τή βγῆκε τήν αἰωνιότητα. Εἶναι ἡ φύση ἀγαθή μου,
μεγάλη ἡδονή καί βαθιά δυό ἡ τρία δευτερόλεπτα.

Καί σιγά σιγά τό φῶς τῆς εἰκόνας τοῦ Ἐρωτικοῦ πού
περπατοῦσε στήν αἰωνιότητα μέσα μιά σωρή (πόσο διαφορε-
τικός εἶμαι ἐγώ, τί ἤθελα, ἀφοῦ κοιμοῦμουν· ποῦ ἡ φωνάζα
πού ἡ φωνιά τοῦ Ἐρωτικοῦ πού περπατοῦσε μοναχός στή
νύχτα μέσα ἡ μέρα τόν κόσμο μή τή φωνή του, εἶναι ἐγώ
κοιμοῦμουν χωρίς ὄνειρα), σιγά σιγά τό φῶς αὐτό ἀπαγόθηκε
σέ χίλια μύρια φῶτα μικρά, μικρότερα, κι ὅλο μικρότερα,
ἔπεσε σέ χίλια μύρια κορμαράκια, ἡ τά κορμαράκια
ἔπεσαν κι αὐτά σ' ἄλλα κορμάκια μικρότερα.

Καί τό φῶς ἔπεσε ἔτσι κόβοντας ἐπάνω στή σκιάδιου
τοῦ ἑαυτοῦ μου, ὅπως τό κύμα σπάει ὅταν κόβει
σέ κάποια βράχο ἐπάνω, ὅπως τό φῶς τοῦ ἥλιου σπάει
ὅταν κόβει σέ κάποια πρίσμα.

Αὐγούστου 18. Εἶναι μέρες πού ὅλα τά πράματα τά βγῆκαν
μιά τελευταία φορά, καί μεγαλόκη ἡ ὡραιότη τους
ἐπειδή τά βγῆκαν μιά τελευταία φορά. Ἤσως τά Παναΐδου

πάρι άλλους, γιατί εγώ δεν θα είμαι ο ίδιος, κι καθώς
τα βρίσκω σήμερα ποτέ μου πια δεν θα τα ξαναϊδώ.

Αυγούστου 1η. Η Tacha μέγραψε σήμερα. „Vise à plus de simplicité dans le tour de tes idées et de tes sentiments „. –

Αποχωρίσεις άραγε η απόλυτης;

Η ιδέες μου μ' έβγαλαν από την κοινωνία· μ' έκαναν διαφορετικό· αλλά συμβιβάστηκα περισσότερο και με τη σκέψη (ίσως κι λίγο από βαρεμό) έκανα συμφωνία με την κοινωνία (compromis) κι έμεινα μέσα της με μερικές παραχωρήσεις. Οι άλλοι μπορεί να βρίσκουν απλή τη διαφορά μου· δεν είναι όμως απλή, είναι διαφορά σύνθετη, που τη λογαριάζω σύνθετη το σκέφτομα κι το αποφασίσω.

Η δημιουργία μου τις τέχνες (αν μπορώ να δημιουργήσω τίποτε) θέλω να είναι απλή, πρωτογενής, συνθετική, όπως θέλεις πες την, σαν των αρχαίων Ελλήνων, χωρίς να θέλω να μιμούμαι την τέχνη τους. Η μίμηση ποτέ δεν μ' άρεσε.

Πως μπορώ να μην αναγνώσω πια, εγώ που δεν έκανα και τίποτε άλλο στη ζωή μου;

Δεν θέλω όμως να χαθώ στην ανάγνωση μέσα, όπως δεν θέλω

να χαθώ σε τίποτε, τίποτε σ' αυτόν τον κόσμο.

Είναι ένα είδος σκέψης κι η ανάγνωση, μα η σκέψη είναι γενικότερη, κι' αυτήν θέλω να έχω κοντά μου μαζί μ' όλα τους τα παραπονούδιάματα. Και θυμούμαι ένα άλλο γράμμα που μ' έγραψε μιάν άλλη φορά πιο πάνω.

„Try for serenity. To complain is for the mortal for a child of the Gods „.

Αυγούστου 22. Όταν αυτά που κάνω δεν με συγκινούν πολύ τα βαριέμαι κάθε μέρα, τα ίδια και τα ίδια, και βρίσκω πάντα τους ίδιους ανθρώπους όλες μαζί δα κάμουν μιάν εντύπωση μεγαλύτερη, κι μερές συγκίνησι, μια συγκίνηση μεγαλύτερη, γιατί δα τις συλλογιστώ όλες μαζί δα έχω συνείδηση πως υπάρχουν όλες μαζί.

Όταν δεν έχω μεγάλη συγκίνηση η μονοτονία γίνεται συγκίνηση.

Μαζώνεται κάθε μέρα μικρά κομμάτια συγκίνηση σε μιαν αποθήκη, κι' άμα μαζευτούν αρκετά τότε μπαίνει η αποθήκη και έχω συνείδηση πως μαζώνεται τα μικρά κομμάτια συγκίνηση κι βγάζει μιαν άλλη συγκίνηση, μεγάλη, η μονοτονία.

Αὐγούστου 24. Καὶ μὲ εἶπε ὁ Φίλιππος ποὺ εἶναι δώδεκα χρονῶν· «Ξέρεις, ὅταν ἤμουν μικρὸς περπατούσα μιὰ μέρα μὲ ἕνα κορίτσακι, κοντὰ στὸ Σταύλο· τότε δὲν εἶχαν ἀρχίσει νὰ τὸ χτίζουν τώρα. Κόψαμε λουλούδια μὲ τὴ μικρὴ κι ὕστερα κοντὰ ποὺ περπατούσαμε κι μὲ εἶπε – Te rappelles-tu les fleurs que nous avons cueillies ensemble? κανένα ἄλλο δὲν θυμοῦμαι ἀπ' αὐτὸ τὸ κορίτσι. Ὕστερα πέθανε». – Καὶ ρώτησα τὸ Φίλιππο· «Καὶ πῶς ἦταν τ' ὄνομα αὐτοῦ τοῦ κορίτσου». – Ὁ Φίλιππος ἀποκρίθηκε· – «Δὲν τὸ θυμοῦμαι».

Αὐγούστου 28. Ἀγαπῶ τὸ σῶμα μιᾶς γυναῖκας ποὺ τὸ πρόσωπό της δὲν εἶναι ὡραῖο σὰν τὸ σῶμα της. Αὐτὴ οὔτε μ' ἀγαπᾶ, οὔτε μπορεῖ νὰ καταλάβει γιατὶ τὴν ἀγαπῶ (δηλαδὴ γιατὶ μ' ἀρέσει) οὔτε βλέπει πῶς ἡ σχέση μου μαζί της εἶναι μικρότερο καὶ τὸ χειρότερο μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μου, καὶ πῶς ἐνδιαφέρομαι σ' ἄλλα ἀπ' αὐτὰ ποὺ τῆς δίνω. Καὶ ἤθελα νὰ βρεῖ πῶς μ' ἀρέσει τὸ σῶμα της καὶ πῶς οἱ ἄντρες αἰσθάνονται μὲ πρέπερο τρόπο ὅταν τοὺς ἀρέσει τὸ σῶμα ποὺ τοὺς ἀρέσει. Ποτὲ δὲν θὰ τὸ μάθει καὶ εἶναι ἀξιοκατάκριση.

Σεπτεμβρίου 3. Δὲν μ' ἀρέσει μόνο τὸ σῶμα της. Μὰ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης μου.

Σεπτεμβρίου 4. Εἶμαι ἀπὸ μικρὸς ὁ ἴδιος. Κάθε νέα κατάσταση τῶν ἰδεῶν μου εἶναι ἄγγιγμα χέρια. Μόνο χέρια ὑπάρχουν. Καὶ γιὰ νὰ καταλάβω τὸν κόσμο πρέπει ν' ἀγγίξω κάθε μέρα τὰ ὀνόματα ποὺ ἔδωσαν οἱ ἄλλοι στὰ πράματα ὅταν τὰ βάφτισαν, ἢ ποὺ ἔδωσα κ' ἐγὼ ὅταν ἄγγιξα τὴν πρώτη φορὰ τὰ ὀνόματα τῶν πραμάτων. Στὸ ἄγγιγμα τῶν ὀνομάτων καμμιὰ φορὰ μένει μιὰ σπίθα, πέφτει στὸ πάτωμα κανένα φαρμακάρι. Κι' αὐτὸ γίνεται τὴ σημερινὴ μονάχα ποὺ βγάζοντας τὸ παλιὸ φόρεμα μένει ἕνα δευτερόλεπτο βρομνομένο ἀπὸ χέρια τὸ πράμα ~~[illegible]~~ νὰ ποὺ νὰ τοῦ φορέσω τὸ καινούριο φόρεμα. Γιατὶ δὲν μποροῦν εἴμαστε νὰ μένουν πάντα μονιὰ τὰ πράματα; Γιατὶ ὅλο πόδοῦν νὰ νυνόνται; Σὰν τὴς παλιόμυλης τὴς Δαναΐδες κ' ἐγώ, ἢ σὰν τὸν ποταμὸ τὸ Σίσυφο, μιὰ καὶ μόνη δουλειά, – καὶ πόνο πρωτοπ' – θὰ κάνω ὅλη τὴ ζωή μου· θὰ βρομνόνω τὰ πράματα καὶ θὰ τὰ νυνόνω καινούρια φορέματα, πρέπει νὰ κάθε ἄγγιγμα ὀνόματος μὲν τύχει καὶ δὲν καμμιὰ

πολυπόθητη σπίθα ή καινία μαρμαριτάρι. Μά καί ἡ σπίθα
δά σβυστῆ πάλι σ' λίγο, καί τό μαρμαριτάρι μ' καιρό
πάλι δά σκοτεινιάσῃ ἡ δά πεθάνῃ. Καί τότε πάλι δά γε-
μωνιώσω τά πράματα τοῦ κόσμου γιά νά τά χορτάσω καινού-
ρια χούχα. Καί πάλι τά ἴδια καί τά ἴδια κι' πού
νά πεθάνω.

Κάποτε σκέφθηκα πώς εἶναι κρομύδι. Ἔχω ὑμρασία κάποια
μέσα μου καί ὀμόμρα μ' σκεπάζουν ἀρέτρητα φύλλα, τό
ἕνα κολλητά στό ἄλλο. Καθώς ὅμως πρνᾶ ὁ καιρός
καί βραίνεται τά ἐξωτερικά φύλλα, μαυρίζουν καί πέφτουν.
Κάθε βερό φύλλο εἶναι καί μιά ἰδέα ἡ σύσταμα ἰδέες. Εἶναι
πολλά ἀέρι ἔμπαν ἰδέες· ἀς πέσουν. Καί τότε τό φύλλο
πού ἔμπαν ἐξωτερικό βραίνεται κι' αὐτό, καί πέφτει. Κ' ἔπειτα πέφτει
τό πάρα κάτω, ἡ τό ἄλλο καί τό ἄλλο. Καί ἡ ὑμρασία
μέσα μέσα μου, στό βάθος, στήν καρδιά, στά σωθικά μου·
κι' αὐτή δέν εἶναι ἰδέες· κι' ὅμως κάθεται μέσα στά φύλλα, ποτέ-
βη τά φύλλα, πού βρεμόμενα μποροῦνα γίνουν ἰδέες ἡ νά
πέσουν. Ἡ ὑμρασία εἶμ' ἐγώ, κι' ἄρα βρεμᾶ, πεθαίνω.
Τά φύλλα πού βραίνεται ἀς πέφτουν· εἶν' πεθαμένα. Ὅσο πεθαί-
νουν, πεθαίνουν κι' ἄλλα, γιά νά χουφτῆ ὁ ἥλιος κ' ἔρθεια

τέλος πάντων. Ἀτέλειωτη εἶν' ἡ ὑμρασία μου καί μυρίζει
ὅπως μυρίζει τό κρομύδι. Τά φύλλα τά βρά εἶν' γέρα,
γέρα, γέρα. Ἄς τά φάνε ἡ κατσίκες πού περιδιαβάζουν
στούς ἀδιναϊκούς δρόμους μυρεύοντας βρωμόχαρτα καί
βρά φύλλα, γιά νά χορτάσουν.

Σεπτεμβρίου 11. Δέν μ' ἀρέσουν ἡ μισές δουλειές. Πέρσι δέν
ἐρράστικα μιά τή „μία σκηνή" γιατί ἤμουν πάρα πολύ συγκο-
μισμένος μ' τό ἑαυτό μου. Τώρα θέλω νά τελειώσω τή
μελέτη πού κάνω τοῦ πρακτικοῦ δρόμου τῆς ψυχῆς μου,
γιατί σ' δυό μῆνες δά ρίχνω ὄλο σ' ἄλλο εἶδος βρή. Καί
τότε πάλι δέ δά κάνω μιά πράματα. Θ' ἀφήσω τόν ἑαυ-
τό μου ὅσο μπορῶ περισσότερο καί δά συμμορφόμαι πῶς νά
κινιώνω σό βαθιά, σό ὀμόμορφα, σό καθαρά τή
βρή τῆς καινούρια. Μά αὐτή ἡ βρή δέ δά τῆς ~~[illegible]~~ βρόν πάντα
γιατί μ' ἀρέσει περισσότερο ἡ βρή ἡ δική μου, ἀκέρια
πού δέν τή βλέπει κανείς.

Je n'aime pas à m'éparpiller

+ Πολύκαρπο

—

Ὁ ἕνας ἐργάζεται σό ὑπουργεῖο γιά νά βρῆ τύχη, ὁ ἄλλος
γιά νά βρῆ τύχη, ὁ ἄλλος γιά ν' ἀκούσῃ, ὁ ἄλλος γιά

κα' χορή στοχή, ὁ ἄγγος για' κάνη κάτι, ὁ ἄγγος για' κα' μήν πεδάνη ἀπό βαρυό, ὁ ἄγγος γιά κα' μή βοδεύη, ὁ ἄγγος για' τή δόξα κ' τήν τιμή' τοῦ τίγου, ὁ ἄγγος για' κα' ταξιδεύη. Καί' ποιός δουλεύει γιατί βγέπει μιά εἰκόνα μπροστά' του ἀγαπημένη, τή χώρα κ' τήν πατρίδα; Μ' ὅλα αὐτά' τα' μαθήματα μορεύει κ' κατάφερη κ' χώρα κα' κάμη κάτι κ' κα' μόνη. Τό ξέρει πῶς δέν τήν ἀγαπᾶ κανείς· γα' τί μπορεῖ κα' κάμη; ἔχει ἄγγος κα' χρυσοποιήσει;

Καί' εἶν κακοί αὐτοί γιατί οἱ περισσότεροι δουλεύουν φόβια. Καί' εἶν πρό πάντων κακοί γιατί δέν τήν ἀγαποῦν εἰκόνα.

Κ' ἐγώ εἶμαι τέτοιος; Ὅση εἰρήνη δίνω για' τή δουλειά' τῆς χώρας τή δίνω μ' τήν καρδιά' μου γιατί μ' ἀρέσει εἰρήνα κα' εἰρηνεύω χωρίς συνεξέρον δικό' μου, ὅπως ἀρέσει τῶν ἄγγων κα' βρῶν νύχες, κα' χορέψουν στοχές, κα' γίνουν προσβυτεῖες, κα' χαίνονται πῶς ἔχουν δουλειά', κα' ταξιδεύουν. Κι' ὁ δικός μου εἶν ἐγωιστής· γιατί τί δέν εἶν; Ὅλα φεύγουν ἀπό τό ἑαυτό' μου ὅπως κ' κ' γατίς που ρίχνω χώρω μου ἀπό μέσα φεύγουν. Θέλει μπορεῖ κα' φύγουν ἀπό πουθενά' ἄγγοῦ.

Κ' ἔτσι δουλεύω καλά', ἐπειδή μ' ἀρέσει κα' δουλεύω καλά', ἐπειδή

α.) Ἀναμπαίνικα κα' ἀγαπάω μια' δουλειά'

β.) Ἀγαπῶ εἰρήνη που μ' αὐτήν ἐργάζομαι κ' μπορῶ βγέποντας πῶ κανείς δέν τήν ἀγαπᾶ κ' δέ' δουλεύει χωρίς κάποιο συνεξέρον δικό' του. – γ.) Θά' μπῆ experience κ' δουλειά' μου. – Ὅση εἰρήνη δίνω γι' αὐτήν, τή δίνω γ' τήν καρδιά' μου. Μά' δέ' δίνω ὅλη τήν εἰρήνη' μου. Ὅταν ἄρχισα κα' δουλεύω γι' αὐτήν δέν ἤθελα κα' δουλέψω για' κάποια, παρά' μόνο για' τήν ψυχή' μου. Καί' τώρα τό θέλω αὐτό, μά' γιά' πολλούς λόγους ἀναμαίρομαι κα' δουλεύω. Ἀμά' τώρα κάπως ἔπρεπα περισσότερο τήν ψυχή' μου καί βγέπω πῶ καί κ' δουλειά' μου για' τούς ἄλλους πάλι εἶν δουλειά' για' μένα κ' τήν ψυχή' μου· λοιπόν θέλω κα' δοκιμάσω τί μπορεῖ κα' βγάλω, τί μπορεῖ κα' ρουφήξω κ' κα' σταίξω ἀπ' αὐτή τή δουλειά, πέρα ἀπό τήν ἀγάπη μου γα' τή χώρα. Γι' αὐτό θά' δοκιμάσω κα' δώσω (γιά' λίγον καιρό) ὅλη τήν εἰρήνη' μου μα' κείνον. Τώρα ἀς ἐξακολουθήσω τή μεγάλη τοῦ πραγματικοῦ δρόμου τῆς ψυχῆς.

Σεπτεμβρίου 18. Μ' ἀρέσουν τά' χρώματα στό βαστέρνα τά' χρώματα τοῦ δείλινου, γιατί εἶν ὕμνα κ' ὀχεδόν πραγματικά. – Τό χθεινόπωρο τά' χρώματα εἶν ὀχεδόν ὅλα μεστωμένα κ' πού θά' πρά' σουν· εἶν σάν τά' χρώματα τοῦ δείλινου. Μ' ἀρέσει τό χθεινόπωρο.

τί καιρός, θελήσω, νά ἤμουν μέσα πό ἐμένα, νά συμμετέχω μέσα πό γρήγορα, πό παλαιά, πό τρελά καί νά μιλοῦσα πό τό κόκκαλο; [Κυριακή ιγ' Αὐγούστου 16].

Σεπτεμβρίου 20 Ὅσο μέσα κι' ἄν κυττάω τή ζωή τῶν ἄλλων, αὐτό γιαί νά συγκρίνω δέ χρειάζομαι περισσότερο./ – Ὅσο κι' ἄν κυττάω τή δική μου τή ζωή, αὐτό δέ γιαί νά τοῦ, γιατί πρέπει νά μένω κλεισμένος τοῦ ἑαυτοῦ μου ὄχι κακός ἄλλου. – Ὅσο κι' ἄν θέλω ὅμως νά ζηταίω τόν ἑαυτό μου ποτέ δέ θά μπορέσω νά πετάω μιά ὡριμένη κατάσταση, ἔχω μόνο ὡριμένη ἱκανότητα· κι' ἄμα γιάω τί, τί θά κάμω; Οἱ Ἀθηναῖοι ἀφοῦ ἔκαμαν τόν Παρθενώνα δέν μπορεῖνε πιά νά προχωρήσουν· σά ὑστερνά χρόνια τους μόνο συμπλήρωναν τό ἔργο τῆς ζωῆς τους· ἔπρεπε ν' ἄρθουν κι' αὐτά τά χρόνια· ὁ Παρθενών ἔπρεπε νά στέκεται σταθερά στή μέση τῆς ζωῆς τους, γι' νά τόν σταρίξουν ἀπ' ὅλες τίς μεριές τ' ἄλλα ἔργα τῆς ζωῆς τους. Μά κι' ἄν πέθαναν ὅλοι, τήν ἄλλη μέρα, ἀφοῦ εἶχαν τελειώσει τόν Παρθενώνα, θά μπορούσαμε νά καταλαβαίναμε πῶς θά εἶχαν τά ὑστερνά χρόνια τῶν Ἀθηναίων.

Θέλω ποτέ νά μή γιάω σόν Παρθενώνα τῆς ζωῆς μου, μόνο νά εἶμαι κι' τό δικό μου ἱκανός νά ἀκυβαίνω ὄχι νά πεταίνω μονάχα πάρα πέρα. Δέ θέλω νά γεράσω, ἄν καί μ' τά γεράματά θά καταλάβω καλύτερα πῶς εἶν' ὅλη ἡ ζωή. Μά τά γεράματα μπορεῖ νά τά χαλάσω. Ἄραγε χαλάει κανείς ὅλες κάποια κατάσταση τῆς ζωῆς του χωρίς νά τήν ἔχει προσέξει; Βέβαια χαλάει κάτι προβλέπει (προαισθάνεται) ἄλλα χαλάει ἄλλα παρά ἐκεῖνο ποῦ θά κοιτάει ὅλαι χάσει σ' κάποιαν τήν κατάσταση τῆς ζωῆς ὅσο μιά τό – τόν, προαισθάνεται, εἶν' πό ἀλήθεια ἀπό τή χαλασμό, μά δέ βασᾶ παρά μιά σιγμή μονάχα.

–

Ὅταν ἤμουν μικρότερος ἔλεγα πῶς εἶναι περιττό νά κάμω τίποτε ἀφοῦ ὅλα μπορῶ νά χαλάσω· κόβεμα πῶς σά βιβλία μέσα μπορεῖνε νά βρῶ ὅλον τόν κόσμο. „Ἡ χαλασμός ἀναπηδάει τή ζωή· σά βιβλία μπορεῖ νά μάθω τόν κόσμο„ Ὦ Φαντασία, πόσα κάνα μ' ἔκαμες ποῦ δέν εἶχα χρήματα νά ζήσω, καί πῆ ἔνδοξες τήν τέχνη μου ποῦ νά μεγαλώσω ὅπως τήν ἤθελα, καί πῶς ἀναπηδήσεις τή ζωή ὡς ποῦ νά πέσω μέσα τους. Ἐ' ἀγαπῶ τώρα τόν ποῦ θά σέχω πάντα μαζί μου, θά σ' πάρω κοντά ὅπου κι' ἄν πεταίνω. Ἔμεις μιά ἀπό τίς Μοῖρες τῆς ζωῆς μου, καί πόσο χαίρομαι. Τώρα ἔχω δύο ζωές ποῦ μπορεῖνε νά μιά μέσα στή ἄλλη, καί εἶν

κι' ἡ δυό δυνατές πολύ καλά δέν μπορεῖται ποτέ νά χωρίσουν, μόνον ἡ μιά σπρωχνεῖ τήν ἄλλη καί αἱμάβουν τήν ψυχή μου.
Ὅταν ἀγάπουσα δυό γυναῖκες καί ἡ δυό ἦταν φανατικές μά ἡ μιά εἶχαν πολύ ἀλλιώτη κι ἡ ἄλλη ἦταν πολύ φανατική.
Καί πάλι τώρα δυμοῦμαι πῶς δέ μπορῶ νά πῶ ἄλλο παρ' αὐτά ποῦ μπορεῖ ὁ Σπίνοζα ὅταν διαβάζει νίνιά and faint manifestations. (φανομένη ἀλήθεια ἢ φανατική ἀλήθεια).
Ὅλα εἶν φανόμενα δικά μου. Ὁ κόσμος εἶν δικός μου.
Κ' ἡ φανατά εἶν δική μου. Φανόμενα ἢ φανατά εἶν ἡ ψυχή μου καί τίποτε ἄλλο δέ μπορεῖ, ἀπό μένα, ἔξω ἀπ' αὐτά. Τί ἄλλο ἔχω; Αὐτός εἶν ὁ τρόπος μου ὅλος, ἡ βασή μου ὡς ποῦ νά χωθῶ πάλι στή μυδαμινότητα. Γιατί δέ χώνομαι ἐκεῖ μέσα ἀπό τώρα;
Σεπτεμβρίου 21. Εἰχαίνομαι κείνους ποῦ δέν μποροῦν νά μ' ἐνδιαφέρουν, γιατί αὐτοί μέ σιωτόνουν, ἀποκοιμίζοντας τόν ἀνώμενο δράκοντα, τή βασίλισσά μου ἡ τή Σκέψη.
Σεπτεμβρίου 24. Εἶμαι δοῦλος τοῦ ἑαυτοῦ μου. Καί μπορῶ νά πάμω ὅλι κιάν εἶν φάνει νά ὑψωθῶ, νά ὑπερνικήσω νά μεγαλώσω τόν ἑαυτό μου. Δέν ἔχει σημασία οὔτε ἡ ἠθική, οὔτε καμμιά σχέση μου μέ τούς ἀνθρώπους, ἀν εἶν

ἔτσι ἢ ἀλλιῶς, ἀφοῦ τό μόνο πρᾶμα ποῦ σημαίνει εἶν ὁ ἑαυτός μου καί τό πῶς θά μείνῃ καλλίτερος.
Θέν μπορῶ νά χάνω τό νοῦ μου καί τίς ὧρες μου συλλογίζομαι πράματα ποῦ δέν πρόκειται νά μέ κάμουν καλλίτερο.
Ἄν ἤμουν βασιλιός σ' ἄλλους καιρούς θά εἶχα ἄλλη ἠθική, καί ἄν εἶχα ρυθμό σ' ἄλλη κοινωνία θά εἶχα ἄλλη ἠθική.
Λοιπόν τί χρησιμεύει νά συλλογίζομαι τούτα πρακτικά πράματα εἶν τό μόνο ποῦ μένει πάντα εἶν ἡ ἀλήθεια, δηλαδή ὁ ἑαυτός μου ἢ τό πῶς θά μείνῃ καλλίτερος;
Σεπτεμβρίου 25. Γιά τόν ἑαυτό μου εἶμαι ὅλος ὁ κόσμος.
Γιά τούς ἄλλους ὅμως δέν εἶμαι ὅλος ὁ κόσμος. Ἐπειδή θά ἤθελα νά ἤμουν ὅλος ὁ κόσμος γιά κείνον ποῦ ἀγαπῶ, γιά τούτο δέ γίνεται, κολλίτερο εἶν νά μέ τόν ἀγαπῶ πιά, μιά χάνομαι στόν κόσμο του, βλέποντας τό δικό μου.
Δέν πρέπει νά ἔχω μύτη ἐπειδή δέν εἶμαι μ' αὐτόν ὁ κόσμος ὅλος. Πρέπει νά καταλάβω τόν ἑαυτό μου μέσα τοῦ δέν εἶν τίποτε. Πρέπει νά τόν μεταχειρίζομαι γιά μέσα ἀφοῦ δέν ἔχω καμμία καλλίτερο νά μεταχειριστῶ, γιά πρέπει κάλλιο νά βλέπω πῶς αὐτόν ποῦ μεταχειρίζομαι ἐγώ δέν ἀξίζει τίποτε γιά τούς ἄλλους, οὔτε γιά τό χρέος, οὔτε γιά τόν τόπο, οὔτε γιά τό ἄπειρο.

Καὶ αὐτό πρέπει νὰ τό βγάλω χωρίς λύπη.
Δέν πρέπει νὰ μγαστῶ καὶ νὰ ἀγαπήσω τόν ἑαυτό μου ἐπειδή τό μεταχειρίζομαι καὶ δέν ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ μεταχειριστῶ μιά νὰ δῶ τόν κόσμο.
Κάθε καλλίτερο τόν ἑαυτό μου ὄχι ἐπειδή τόν ἀγαπῶ ἀλλά ἐπειδή θέλω νὰ βγάλω καλλίτερα τόν κόσμο.
Ἄν ὕστερα ἀπό δύδεκα χρόνια ἀγάπη (ἡ ποῦ βέρω ν' ἀγαπῶ) δέν ἔμαθα ν' ἀγαπῶ καλλίτερα ἀπό τήν ἀρχή, τί μ' χρησιμεύει ἡ ἀγάπη; Ἄν ἡ ἀγάπη δέν μπορεῖ νὰ γίνει πό desinteressée, δηλαδή νὰ μή πόθω ν' ἀρέσω ἑκείνου ποῦ ἀγαπῶ, γιατί νὰ τήν ἔχω ἐγώ τήν κρατῶ; Ἄν ἡ ἀγάπη μου δέν μπορεῖ νὰ καθαρισθεῖ ἐ' ἑνός ἀτόμου ἔχω κοντά μου ἑκεῖνον ποῦ ἀγαπῶ, τί ἀξίζει νὰ φεύγω ἀπό κοντά του μιά νὰ τήν καθαρίσω; Θά μείνω ἐδῶ, κοντά του, θά τόν βγάλω, θά τόν ἀκούσω, καὶ θά μ' ἀρέσει, καὶ δέ θά μιλήσω ποῦ δέν τοῦ ἀρέσω ἐγώ, γιατί ἐγώ δέν εἶμαι τίποτε ἐμπρός ἡ λύπη μου μ' κάθε χειρότερο ἀπό τίποτε.
Τό καθάρισμα τῆς ἀγάπης ποῦ γίνεται ὅταν ἑκεῖνον ποῦ ἀγαπῶ δέν εἶναι κοντά μου εἶναι ψεύτικο καθάρισμα, γιατί ἐάν τύχει καὶ βρεθεῖ κοντά του θά τόν ἀγαπήσω σάν πρίν, ὄχι καθαρά.

Σεπτεμβρίου 27. Ὁ ἑαυτός μου εἶναι ὁ ἑαυτός μου· οὔτε τόν ἀγαπῶ οὔτε τό σιχαίνομαι. Τόν ὑποφέρω, τό μεταχειρίζομαι, τό δίνω, τόν τιμῶ, τό μεθῶ, καὶ κάποτε θέλω νὰ τόν ἀρέσουν οἱ ἄλλοι. Τότε τόν κατεβάζω ὁλοφρῶ καὶ τόν κοιτάζω ἀπό πάνω σάν νὰ ἦταν μόνος στόν κόσμο, χωρίς ἄλλους. Καὶ τό κάνω μαζί ὅταν τόν κοιτάζω μόνο, χωρίς ἄλλους γύρω, οὔτε τόν ἀγαπῶ οὔτε τό σιχαίνομαι, μόνο βλέπω πῶς εἶναι ὄργανό μου, ὁ μόνος μου πλούτος, καὶ πλούτος ὄχι μεγάλος ἀλλά μικρός. Ἑκεῖνοι οἱ λίγοι ποῦ τούς ἀρέσω λίγο, θά μποροῦσαν νὰ μή πάνε νὰ παρασταθῶ καὶ ν' ἀγαπήσω τόν ἑαυτό μου· μά δέν τούς ἀξίζω. Ἐπειδή μ' ἀγαποῦν λίγο μπορεῖ νὰ ἀγαπήσω κ' ἐγώ τόν ἑαυτό μου. Μά δέν βλέπω πολύ πῶς οὔτε τόν ἀγαπῶ οὔτε τό σιχαίνομαι, γιατί ὁ ἑαυτός μου εἶναι ὁ ἑαυτός μου.
Σεπτεμβρίου 29. Μ' ἀρέσει ἡ ἰδέα πῶς παιδεύω ἐγώ τόν ἑαυτό μου μιά νὰ μή γράφω ποιήματα. Πολύ ἄχρηστα, ἀφού δέν μπορῶ μ' τόν κόπο νὰ γίνω τίποτε καλλίτερο ἀπό ἄνθρωπος.

—

Ἡ ζωή μου θά εἶναι σωστά σκέψεις κοντές ποῦ μέ κάνουν νὰ νοιώθω τήν ἀθανασία. Αὐτή εἶναι ἡ χαρά μου, νὰ νοιώθω πάντα πῶς δέν εἶμαι τίποτε καὶ νὰ βλέπω ἔπειτα τόν ἑαυτό μου

βγάνοντας τό ὄραμα τῆς αἰωνιότητας. Ἔτσι γίνομαι κάποιος πιό ἄπειρος, κι γιομάτος ἀνδρώπους.

Ὁ „ἄπειρος" εἶναι μόνο (ὄχι τάπιρος). Δέν ἔχει κόκκινα πόδια οὔτε δύο, γιατί δέν ἔχει πόδια, ἐπειδή ποῦ θά σκέφτεται ἄν εἶχε; Δέν ἔχει χέρια γιατί μόνο τόν ἑαυτό του θά μπορούσε νά πιάνει, μά δέν μπορεῖ, γιατί ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό του δέν ὑπάρχει τόπος. Καί φυσικά δέν ἔχει, γιάτόν ἴδιο μόνο.

Θύτε μέρω πῶς εἶμαι. Πρέπει νά τόν δεῖς ἐσύ πού θέλεις νά τόν μάθεις καί τότε θά καταλάβεις τί μόνον εἶναι.

Δεκεμβρίου 3. Σήμερα μ' γνώσαν δύο σχέδια πού ἔμπαν ὅμορφα καί πόδοι.

Θά κάνω ἕνα σχολεῖο πού θά ἔρχονται τά παιδιά πού θέλουν νά ἀγαπήσουν τήν Ἕλλάδα τόσο πού νά βλέπουν τόν ἑαυτό τους. Θέ θά μαθαίνουν ἑκεῖ χημεία οὔτε ἀριθμητική γεωμετρία καί δέ θά ἔχουν ἴσως βιβλία (ὁπουδήποτε ὄχι πολλά). Θά μαθαίνουν τά παιδιά πῶς νά γίνονται μεγαλύτερο Ἕλληνες (δηλαδή μεγαλύτερο ἀνεξαρτησόμενοι) καί πῶς ν' ἀγαποῦν περισσότερο τήν Ἑλλάδα. Ὅσα δέν μπορῶν νά ὑποφέρουν τήν ἀδυναμία τῆς ἀγάπης αὐτῆς θά τούς διώχνω ἀπό τό σχολεῖο μου πού θά ἔχει μεγάλο περιβόλι μ' δενδροστοιχίες γιά νά περπατοῦν

τό βράδυ τά παιδιά, καί νά μεγάνει πολύ εὔκολα, κι νά σω-πάνουν. Ἀπό τά μέρη τους τά καθημερινά, ἐμένα καί οἱ ψυχολόγοι μου (πού θά εἶναι οἱ δάσκαλοι) θά καταλαβαίνουμε ἄν τά παιδιά ἀγαποῦν κι μπορῶν ν' ἀγαπήσουν τήν Ἑλλάδα μά μεγαλύτερό τους.

Καί τώρα μπαλωμένα μ' δύναμη καί μεγάλωσα ἕνα πολύ μου σχέδιο νά τραγουδήσω τήν ἀγάπη σ' ἕνα βιβλίο. Ἡ ἀγάπη ἔνδρεψε τή βοή μου. Τί πρέπει, ἐνώ εἶς δικός μου ὁ ἑαυτός μου, νά μ' ἔρχεται τόσο δυνατή κάποια ἐπιθυμία νά τόν μισήσω μ' ἕνα ἄλλον ἄνδρωπο. Εἶν δικός μου ὁ ἑαυτός μου καί μορώνω ὅλο καλύτερο νά τόν κάνω, καλλιεργώντας τον σάν τό χωράφι μου. Καί κάποτε μ' πιάνει σάν καρμία τρέλλα κι διάθεση νά φοράω τό χωράφι μου μί κάποιον ποῦ βλέπω, καί κι μανία νά αἱματώσω τούτον νά φοράει μαβί μόνο τό δικό του τό χωράφι. Μά, χριστιανέ μου, δέ σ' κτάει τό δικό σου τό χωράφι; Πάρτις περισσότερο δίνοντας τό μισό χωράφι σου σό φίλο καί κερδίζοντας τό μισό δικό του; Γιατί βαρύνεται τόσο εὔκολα τό δικό σου τό χωράφι καί πολύς, μ' πόδο μεγάλκας ποῦ θά μείνει, τό χωράφι κείνου τοῦ φίλου; Περέρχει μόνο βρίσκεις σά βία χωράφια καί πολύνοντας τα βγαίν τό δικόσου

και τ' αγίου αόρατο. Σε μεδά η μορφιά του βίου χωραγιου
και του δικού σου δη μορφιά δε τη μορίβης γιατί τορίβη στη
τη βέρης και χωρίς να τη καταβεβαιώσης τη βαρυσίνα. Ίσως
από μικρός έχεις το δικό σου χωράφι δε το βγάλεις. Μα, βρε
κοντε, μόνο με το όργανα τον δικον σου χωραγιον μπορείς να
βρής ωφέλεια. Τι μορούνες τα βία; και τι τρέβα είν τούτη
που σε πάει να δείχης και καλά να φορτώνης η' το δικό σου
το χωράφι στον βίο; - Είνε γλυκιά η' φαρμακερή η' αλαγ-
γαγή και μαλακώνω, και μένω, και αδυνατίζω και δυναμώνω
κ' ίσια, άν μπορω, παίρνω πίσω το χωράφι μου η' το καλύτερο
με περισσότερη γνώση και δύναμη, και βγάλω πράματα, βγά-
λω πράματα τον δε δε βγάλα πρίν, και η βεραία γίνεται προύτο
και αρρωστία βουνερή. Ω αγάπη, τι θα ήμουν χωρίς εσένα;
Χειρότερη από σκληρό μεράκι, χειρότερος από φλούδα σαφυρίου,
χειρότερος από το κοκάλινο των τρέβλια, η' το βερό φόρεμα του
γιδιού, χειρότερη από το γίβα που δε δε έχει δροσιά.

Οκτωβρίου 9. Είμαι έγω από τους ανθρώπους. Δε είμαι άνθρω-
πος, μόνο είμαι σκέψη. Κουράζομαι από τη σκέψη μου που δεν
είν αρκετά γόνιμη. Σιγαδά δε είμαι αρκετά δυνατός να μη είμαι
άνθρωπος. Φοβούμαι, μέσα στη αδυναμία μου, τη μοναξιά μου
η' τον αποχωρισμό μου από τους ανθρώπους. Βλέπω πως βρί-
σκονται κοντά τα σκοτεινά που με βασανίζουν μέσα μυστήκα,
δεμένο με τους άλλους από όλες τις μεριές. Και τότε φόβος με
πιάνει. Και τότε συλλογίζομαι πως ο άνθρωπος ~~δε~~ ενώ δε
μπορεί να είν σκέψη, πρέπει να μην είν σκέψη, μόνον άνθρω-
πος, με τόλμα του τα μέλη, δυναμή με φλέβες, με έχθρες, με πάθη
με εργασία για τους άλλους. Και τότε αγάπα τα σκοτεινά μου
η' βαναφυτρόνουν και βαναπολιούνται με τα σκοτεινά των άλλων
ανθρώπων, και από τα σκοτεινά που κόλλησαν πρώτα και χάνεται
μέσα μου φλέβα, και έχθρα, και πάθη, και εργασία χρήσιμη για
τους άλλους. Δε είμαι πια άχρηστος· δε είμαι πια σκέψη·
είμαι άνθρωπος. Ίσως καλύτερος άνθρωπος, αλλά μόνον άνθρωπος. —
Θα μπορέσω ποτέ να βαναγίνω εγώ άνθρωπος; Η από πρεκαλίνα
θα πετυχήσω να μείνω σκέψη; Είμαι αδύνατος η' κουραστός.

—

Ο Βαλέρι συλλογίστηκε πως πρέπει να είν άνθρωπος με ακέραια
τα μέλη του, κ' έγινε.

—

Η χρησιμότητα του ανθρώπου για τους άλλους είν σημάδι πως έγινε
άνθρωπος αυτός.

—

Κάποιος συνάδελφός μου με είπε: „Ήρθε στην Ελλάδα· και κα-

που ήμουν άγαμος είδα πως δεν ήμουν τίποτα, μαζί καμιά δεν μ' πρόσεχε. Τότε είπα· θα γίνω ακόμα ένα υπουργείον των εξωτερικών". – Τότε είπα: θα συνδεθώ με κείνους που με χωρίζουν, με τους Έλληνες, θα γίνω εξόριστος στην Ελλάδα, η Ελλάδα θα με δώσει κάποιαν αξία (το δίκιό μου με τους περισσότερους θα μ' χύσει μέσα μου ζήλια από τη δύναμή τους) και μ' αυτή την αξία η τη δύναμη θα πάω στην Ευρώπη, και εκεί που δε θα είμαι άγαμος (γιατί τα εξωτερικά μου θα γίν attaché au ministère des affaires étrangères) δυο δε με πρόσεχαν πριν, θα με προσέχουν τώρα, και δε θα είμαι τίποτα, μ' δε θα είμαι μόνος.

Ω φόβε, φόβε της μοναξιάς και της παλαιάς σκέψης! Δε μένω άνθρωπο. (Κύριακη μ' 28 Σεπτεμβρίου 1903)

Οκτωβρίου 11. Ένα πράγμα πόνο θα μείνει πάντα κοντά μου: ο εαυτός μου. Η γυναίκα που αγαπώ θα φύγει. Και θα φύγουν και πολλά άλλα.

Οκτωβρίου 13. Είναι σχεδόν πρωινιά όλα. Και η γυναίκα που αγαπώ είναι αρρωστική, ατιμή, γυμνή, σχεδόν πρωινιά μέσα μου. Και μόνον ένας άνθρωπος πολύ να μ' χωρίσει, να πεθάνει, και ν' αγαπάει, τον Ιησού Χριστό που η μητέρα του ήταν παίδος. Τι είναι η χαρά, κ' η λύπες; Δεν υπάρχουν. Τι με μένει πόνος μ' αγάπα και πόνος δε μ' αγαπά; Βλέπω την αιωνιότητα, και πόνο περισσή είν' η λύπη μου, η πόνο περισσή είν' η χαρά μου. Αυτά τα δύο φτερά μ' έφεραν ως εδώ που είμαι. Μετχρησιμέψαν με αυτό. Κι' από δυο φτερά, που βρίσκομαι μόνος, βλέπω την αιωνιότητα. Μα δεν τη βλέπω πάντα. Για να προχωρήσω, μα να μπορέσω να φύγω την βεβαιά πού δε θα πάρω πια τα δυο πλια φτερά μου· δεν μπορούν να με βασανίζουν πια. Θα περπατήσω, γιατί πρέπει να προχωρήσω. Θα περπατήσω χωρίς φτερά, ίσια, μπροστά μου. Και μόνο τον εαυτό μου παίδευμου, δε θα πόθω να μ' αγαπήσουν οι άνθρωποι που μ' αρέσουν. Δε θα έχω καιρό να σταματήσω στην αγάπη, και όλο θα πόθω να δω άλλα, να γίνομαι άλλα, να μεγαλώσω τον εαυτό μου τόσο που να βεβαιώ πως είν' δικός μου, πως είμαι εγώ. Κ' έτσι εγώ δε θα υπάρχω και αυτή θα είν' η αιώνια.

Οκτωβρίου 21 Τι χρησιμεύουν η πλούσιες, η πρωτοφίλες αγάπες, αν δεν μπόρεσαν να γίνουν φυλές; (δυναμή αποφάσεις σχέσεις). Πέρασε η αγάπη της Mabel. Δε μένει ούτε αυτή η ενθύμησή της. Δεν υπάρχει πια η Mabel. Αλλά μένουν η ιδέες της, κι' αυτές σχετίζονται με τις δικές μου, χωρίς μπορεσμένοι.

Δεν πιστεύω τό σῶμα τους, οὔτε ὑπάρχει τό δικό μου. Τά δυό κορμιά μας ἔχουν πιδάει αἰαμαρτωλό μας, καί μιοῦν αἰαμαρτωλοί τους οἱ ἰδέες μας. Δεν τί γράφω γράμματα ὀυχιά. Εἶτε τί γράφω ὅμη εἶτε δεν τί γράφω οἱ ἰδέες τους εἶν βασανές τῆ ἀκαθαρσίαν καί πάγιουν μέ τίς δικαίες μου, καί βρωμοριμοῦν πάντοτε καί βρωμοσυμπούνται.

Μέ πονεμένη καί δέ μέ χρειαζεῖ νά τί δυμοῦμαι ὅμη τίς ὥρα βασανί, μέ σῶμα, ὅπως ἦταν. Εἴχερα, ὅταν ἦταν ἐδώ, πῆ ἔπρεπε νά φύγῃ ἀπό τά μάτια μου. Εἴχερα τῆ μόνον ὅταν ἔφυγε θά καθαρίβουνταν οἱ ἰδέες τους (μιά μιά)

Ὀκτωβρίου 23. Θά εἶμαι τυχερός ὅταν δέ θά πρέπει τόν κόσμο, ἀπό τή σχέση μου μέ τή βοή τοῦ. Ἡ σχέση τῆ δική μου μέ τή βοή ἔπρεπε νά ὑπάρχῃ γιά νά ἐμπίξω τά πράματα, τόν κόσμο. Τώρα ποῦ τόν ἐμπίξα, πρέπει νά βεχάσω τή βοή μου καί νά βγεῖπο μόνον ἑαυτό ποῦ ἐμπίξω.

Ἐβύνονται οἱ βραμμές τῶν εὐχαριστῶν τῆ δυνατέτων αἰσθημάτων. μπραστίνον, μεγαστεύων τῆ σχέσης μου μέ τή βοή τή δική μου. Καί εἶν μιά χαρά μεγαλήτερη -, ποῦ δέν εἶν χαρά, - τό κοιτόμο τοῦ κόσμου (ἄπειρος, αἰώνιος).

Εἶν βοή τοῦ Ἰνοῦ ὁ Renan γράφει:

« Le peuple juif a eu l'avantage, depuis la captivité de Babylone jusqu'au moyen âge, d'être toujours dans une situation très-tendue. Voilà pourquoi les dépositaires de l'esprit de la nation, durant ce long période, semblent écrire sous l'action d'une fièvre intense. »

Κ' ἐγώ θέλω νά ἔχω αὐτά „ une fièvre intense „ ποῦ νά μέ σπρώχνῃ κατά τό κοιτόμο τοῦ κόσμου, εἶναι κυρεστό ποῦ νά μέ κάνῃ νά βεῖπω ὀυχιά τήν αἰωνιότητα, ἐγώ νά εἶμαι ἄπειρος. Ὡς τώρα δέν κάθιοα νά βοεῖπω, μά κάμμια φορά εἶμαι κουραστίνος, καί ἄλλοτε πάλι μέ τραβοῦν ἀπό δώ κι ἀπό κεῖ καί χαλοῦν τήν προσοχή μου τή μιά, οἱ διάφορες λάμψες τῶν πραμμάτων. Καλό εἶν νά τίς βεῖπω γιατί εἶν κανείς τό νά εἶμαι τυφλός ἀφοῦ αὐτό ἀκριβῶς μυρεύω, τό ποῦ νά βεῖπω. Ἀλλ' οἱ λάμψη οἱ μιά δέν πρέπει νά μέ τραβᾷ τόσο τά μάτια ποῦ νά μέν μπορῶ νά τά βγάλω ἀπό κεῖ, ἐγώ νά γυρίσω ἀλλοῦ. Τά μάτια πρέπει νά κοιτοῦν, εὐπροσ, νά ὀτρίφομ μυρίβῃ ἀπ' ὅλες τίς μεριές, καί νά σημειρόιουν σέν ἴδια ἀπόδεικη μέσα μου ὅσα πράματα βέρουν. Ἄρα τά ἐφέρνουν σέν

αποδήκη, κάποιος τα' συμμορίες και' δίψχει τα' βόγια κι' τα' τσουνιά', κι' τα' ζμόνδια κι' όλα τα' πρόσωπα μέρη των καρπών, κι' ζυμάρι τα' χρώματα, τα' καινούρια, τα' βίνα και' τα' πάθη κι' τα' κάθε δικά' μου. Και' μ' αυτά' μεγαώνει ο' κόσμος, διορθόνεται, γίνεται καλύτερος.

Ο πυρετός πρέπει, πρέπει να' είν μεγάλος για' να' αγαπάει τα' μάτια μου να' μήν κουράζονται, να' μήν κάθονται ώσχα, να' μήν κοιμούνται, να' μήν αγλωρίζουν και' να' μή μείνει καρδιά, ανάγκα, οι' καρδιά' χάμψι, ποστα' μαγκτίζει. Ο πυρετός πρέπει να' είνε μεγάλος κι' να' πρνα' σάν ποταμός λάβρος μέσα μου, σα' λάβα πυρωμένη.

Πόσο σχνα' είμαι κρύος και' κουραστικός!

Οκτωβρίου 24. Είνε πό δρόσερή η' ανάμνηση των πραγμάτων όταν δέν τήν ορίζουν, δέν τήν κάνουν η' λέξεις ποου μ' έχουν μαθημένοι οι' άνθρωποι. Έτσι ήθελα να' βλέπω τα' πράγματα. Πρώτα αί' τα' βλέπω χωρίς λέξεις (όσο μπορώ) · κ' έπειτα, άν θέλω, αί' κάνω έμά δικές μου λέξεις να' πω εκείνο ποου βλέπω χωρίς λέξεις ανθρώπινες.

Έχουν όμως χωθή μέσα μου, κι' ρίζώσει βαθεια', η' λέξεις των ανθρώπων, και' αυτές σέρνουν κι' ορίζουν και' ζυμαστίζουν τα' μάτια μου, κι' όταν ακόμη δέν έχω πρόχειρα, μπροστά' μου, τα' μορφή τους. Και' είνε δύσκολο να' βλέπω τα' πράγματα χωρίς λέξεις. Αγγα' ναί' ποτε τα' βλέπω κι' δροσίζεται η' ψυχή' μου. Και' η' στιγμές ποου βλέπω έτσι τα' πράγματα είν κοντές κι' είν ηδονικές σάν τές στιγμές ποου βλέπω τήν αιωνιότητα.

Οκτωβρίου 26. Μέσω καρδιά' χορά' μέ τή' μοναξιά' μου στόν κόσμο. Όχι ποτε δέ' βρίσκονται άνθρωποι ποου να' μ' αγαπούν λίγο κι' ποτέ: η' οικογένειά' μου μ' αγαπά' όπως αγαπούν οί' οικογένειες. Ο Α. μ' αγαπά' κάνα, δηλαδή' όταν τύχει και' μέ' συμφωνεί λέει: „δα' ήθελα να' τόν είχα κοντά' μου τώρα „.- Το' ίδιο και' η' Μ. - Το' ίδιο (μέ' μεγαλύτερη ικανότητα αγάπης) και' ο' Π.-

Από τήν οικογένειά' μου η' Νάτα μ' αγαπά' πό' φοντανά', δηλαδή' όχι μόνον όταν τής γείφω, όταν χτυπάω τό πόδι μου, όταν έχω πυρετό 41 βαθμούς Κελσίου, όταν τα' δείχνω τήν αγάπη μου, κι' όταν οι' άλλοι λέν καλό για' μένα. Μ' αγαπά' επειδή' τής αρέσω και' επειδή' μέ' συμφέρει συχνά'.

Από τούς βίους ο' Σπ. μ' αγαπά' περισσότερο απ' όλους · τού γράμματα' μου όταν δέν τα' καταλάβει, και' φωνάζει αγανακτά' κι' λέει „Πιστεύεται μήν είν δώ', κοντά' μου; „. - Και' η' Με. πρόσφατα' τώρα αισθάνεται κάποια μικρή' αγάπη για' μένα επειδή'

βρη πῶς τῆς ἔχω ἐγώ μεγάλην ἀγάπη. Μοῦ ἔχω πεῖ πολλά δὲ μόνη ἡ συμπάθειά τους σάν τὴν νύχτα βρίσκει τοῦ Α. τοῦ Π. κι τῆς Μ. Ὥστε βρίσκονται ἄνθρωποι νὰ μὲ συγχωρέσουν κάποτε.

Κ' ἐγώ, δόξα τοῦ Θεοῦ, μπορῶ ν' ἀγαπῶ. Ἐπάνω ἀνάβω ὅλο κι ἀγαπῶ ἀδιάκοπα, ἀλλά ἔχω ὅμως τὴν ἱκανότητα τῆς ἀγάπης κι κάθε συγκίνησης ἢ ταραχῆς. Ἀγαπῶ τώρα ἀδιάκοπα τὴ Με. κι μὲ διακοπῆς τοὺς ἄλλους.

Κι ὅμως ἤμουν φόβος χτές στὸν κόσμο καὶ τὸ δικό, καθώς ἔπιασε τὸ σπουδαστήριο ξῶς τῆς ἡμέρας σὰ ὑπόγεια τοῦ σιδηροδρόμου ποὺ πάει στὸν Πειραιᾶ, καὶ σκόνταφτα ἐγὼ σὲ σκαλάκι τοῦ ὑπόγειου περιμένοντας νὰ ἔλθει ὁ σιδηρόδρομος, δὲν εἶχα ἀκόμη μεθύσει μὲ τὴ μοναξιά μου. Ἤμουν σκύλος πολλάδες καὶ συγχωρέμουν τὸ θάνατο χωρίς ἀπαιτήσεις, καὶ μὲ κάποιαν ἀδιαφορία. Γιατί δὲν εἶχε ἰατρικό ὁ θάνατος. Θὰ τὸν ἀγαποῦσα ἂν ἦταν ἰατρικό. Φορούσα ψηλό καπέλο κι redingote, μιὰ κάποιον ἀδιάφορο χρῶμα, καὶ συγχωρέμουν πῶς δὲ θὰ ἦταν ἄσκημο ν' ἀπέκτησε τὸ ταβάνι τοῦ ὑπόγειου μὲ τὸ χῶμα ποὺ ἦταν ἀπὸ πάνω, κι τὰ σπίτια, κι τὴ λάμψη, καὶ τὰ μὲ πλάκωναν. Ἔζησα ἀρκετά, ἔνιωσα ὅ,τι μπορῶ νὰ νοιώσω· ἂν δὲ κατάλαβα περισσότερα πράματα δὲ ἔχασε ὁ κόσμος, μόνον ἐγὼ ἔχασα, καὶ ἄχρι δικό μου εἶν τὸ μάθημα

11β 30α